సంపాదకుడు శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి సంవత్సరం చందా ౨—౦

ప్రబుద్ధాంధ్ర

సంపుటం ౮ } రాజమండ్రి ౨౮ ఫిబ్రవరి ౧౯౩౮ { ౬ వ సంచిక

1938 FEB

సత్యభామ శ్రీకృష్ణుణ్ణి వ్రొక్క తన్ను తన్ని

శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారిని అంతఃపురంలోకి పరుగెత్తించింది

ఎక్కడి కెక్కడికి సంబంధమూ ?

అయితే, యిది కట్టుకథ కాదు. నిజంగా జరిగింది

విజయనగరంలో, ఆ వేళ, కొలువుకూటం అంతా యెప్పుడూ లేనంతగా కిక్కిరిసిపోయి వుంది. ముక్కు తిమ్మకవి పారిజాతాపహరణ ప్రబంధం పూనాయించి చదివి వినిపిస్తున్నాడు. మహామంత్రి తిమ్మరుసు వగచినట్టూ కాకుండా, వాతలు పెట్టినట్టూ కాకుండా సన్నాయి నొక్కులు నొక్కుతున్నాడు. అల్లసాని పెద్దన్నా, ధూర్జటికవీ, మాదయగారి మల్లన్నా, అయ్యలరాజు రామభద్రకవీ మొదలైన ఆస్థానకవులు పూర్వపక్షాలు చేస్తూ, స్వారస్యాలు తీస్తూ బళిబళీ అని ప్రశంసిస్తూ యీ ధోరణి యేమిటో, ముందేమి జరుగుతుందో తోచక పిటపిట లాడిపోతున్నారు., భట్టుమూర్తీ, పింగళి సూరన్నా మొదలైన పిల్లకవులు తిమ్మకవి సాహస రచనకూ, రాయని రసికతకూ ఆశ్చర్యచకితు లయిపోతున్నారు. తెరచాటున రాణివాసపు స్త్రీలున్నూ బొమ్మ లయిపోయి వున్నారు.

సభ అంతా నిస్తరంగ సముద్రంలాగ గంభీరంగా వుంది

సరిగా యీ సమయంలో జరిగింది యీగొడవ

అంతా తెల్లపోయారు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథ "కలంపోటు" చూస్తే

ఇదంతా చక్కగా బోధపడుతుంది

కలంపోటు ... వెల ౦—౨—౬ పోస్టేజీ ౦-౦-౯

గూడుపూరిన కొత్తరికం ,, ౦—౨—౦ ,, ౦-౦-౯

కలాభివర్ధనీపరిషత్తు రాజమండ్రి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

ఇవి యిప్పుడు విడివిడిగా అచ్చు అవుతున్నవి

వెల 100 పేజీలకు 0-4-0 రేటున వుంటుంది

తక్కువ వెల 0-1-0 ఎక్కువ వెల 0-4-0

తయారైనవి

1. గూడుమారిన కొత్తరికం వెల 0-2-0
2. కలంపోటు వెల 0-2-6

అచ్చులో వున్నవి

1 తల్లిప్రాణం, 2 ఇల్లుపట్టిన వెధవాడబడుచు

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు
కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు—రాజమండ్రి

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్న కథలు

ఇవి యీకింది స్థలాలలో, యీ కింది దొరుకుతవి. లేకపోతే మాకు తెలియచెయ్యి.

1. మద్రాసు

1. వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండు సన్సు
2. వేంకటరామా అండు కో

2. తెనాలి

1. సామల సీతారామయ్యగారు
2. వేంకటరామా అండు కో

3. బెజవాడ

1. వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండు సన్సు
2. వేంకటరామా అండు కో

4. శికింద్రాబాదు

1. వేంకటరామా అండు కో

5. ఏలూరు

1. వేంకటరామా అండు కో

6. పాలకొల్లు

1. వేంకటరామా అండు కో

7. రాజమండ్రి

1. కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు
2. వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండు సన్సు
3. వేంకటరామా అండు కో
4. రెడ్డి బ్రదర్సు
5. ఆర్యపుస్తకాలయం

8. విశాఖపట్నం

1. వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండు సన్సు

పబ్లిషర్సు
కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు
మెయిన్ రోడ్డు—రాజమండ్రి

క్రో వత్సరం వనితలు వరాలు

వ ర ల క్ష్మి

ఆంధ్ర మహిళామణులారా !

1938 లో మీ రేయే వరములు కోరుకొంటారు ?

ఆరోగ్యసౌఖ్య జీవనమా ?
గర్భాశయ రోగనివారణయా ?
సత్సంతానమా ?

ఈ పైన పేర్కొనినవి యేవి కావలసియుండినా వనితలపాలిటి వరలక్ష్మి "లోధ్ర", మీకు సమకూర్పగలదు.

"లోధ్ర" సేవనమువల్ల గర్భాశయరోగములు నివర్తించును.

కడుపునొప్పి, ఋతుదోషములు మటుమాయ మగును.

సుఖసంతాన ప్రాప్తికి మార్గ మేర్పడును.

వ ని త వ ర ల క్ష్మి

లోధ్ర

కేసరీకుటీరం రాయపేట మద్రాస్

మార్కెట్టులో కల్లోలం పుట్టించే మారకపురేటు

ఇలాంటిది ఇంతవరకూ రాలేదు.

ఇప్పుడే వచ్చింది. ఏప్రిల్ ఆఖరుదాకానే వుంటుంది.

దీని సంగతి యేమిటంటే ?

1 రక్షాబంధనం	నవల	362 పేజీలు	వెల	1– 8–0
2 శ్మశానవాటిక	నవల	217 పేజీలు	,,	1– 0–0
3 వారకాంత	నాటకం	96 పేజీలు	,,	0–12–0

ఇవి శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి గ్రంథాలు

3–4–0 వెలగల ఈ మూడుగ్రంథాలూ ఏప్రిల్ ఆఖరు దాకా 1–0–0 కు మాత్రమే యిస్తాము. పోస్టు ఖర్చులు 0–9–0.

అయితే వీ. పీ. లు చెయ్యము.

ఈ 1–9–0 ముందే పంపాలి.

ఇంకో విశేషం యేమిటంటే ?

ఈ విడుదల అమ్మకంలో ఐదు బహుమతులున్నవి

26, 51, 76, 101, 126 నెంబర్లకు వరసగా 1-0-0, 2-0-0, 3-0-0, 4-0-0, 5-0-0 బహుమతీగా పంపిస్తాము.

ఆర్డర్ల వరస తేల్చే విధానం

ఆర్డర్లు మాకు చేరడం ప్రధానం కాదు. ఆర్డరిచ్చేవారు తమ ఆర్డరు, ఏ తేదీని, ఎన్నిగంటల, ఎన్నినిమిషాలకు ఇస్తున్నారో తమ జాబులో స్పష్టంగా రాయాలి.

ఏప్రిల్ ఆఖరున ఇద్దరు ఘరానా మనుష్యులచేత ఆర్డర్ల వరస కట్టించి బహుమతులు పంపుతాము.

ఇంకా వివరాలు కావలసి వుంటే రిప్లయికార్డు రాయండి.

ఆలస్యం చెయ్యకండి

కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు—మెయిన్ రోడ్డు, రాజమండ్రి

సరస్వతీగ్రంథమండలి

కంభంవారి సత్రమువీధి *** రాజమహేంద్రవరము

నవలలు_నవరసభరితములగు నవలలు_ముచ్చటగూర్చు అచ్చుతో_ముద్దులొలుకు క్యాలికో బయిండుతో_రెండుమాసముల కొక్క-చక్కని నవల. నడుమ నడుమ చిన్నచిన్న అనుబంధగ్రంథములు వెలువడుచుండును. చందాదారులకు ప్రవేశరుసుము రు 0_4_0 చందాదారులు ఒకేసారి రు 7_8_0 ను ముందుగా పంపినచో వరుసగా ఆరుపుస్తకములు అన్ రిజిస్టర్డు పార్శిలుగా పంపుదుము.

ఇంతవరకు వెలువడిన గ్రంథములు

11 ప్రేమసుందరి	1 8 0
11 చోరశిఖామణి	1 8 0
13 లక్ష్మీప్రసాదము	1 8 0
14 హత్యారహస్యము	1 8 0
16 ఘోస్టు (1 వ భాగము)	1 8 0
16 ఘోస్టు (2 వ భాగము)	1 8 0
17 కుముద్వతి	1 8 0
18 చిన్నకోడలు	1 8 0
19 రహస్యభేదనము	1 8 0
20 సింహగడము	1 8 0
21 మణిహారము	1 8 0
22 మొగలాయీదర్బారు 1 భా॥	1 8 0
23 ఘటనాచక్రము	1 8 0
24 రాజసుందరి	1 8 0
25 కుంకుమభరణి	1 8 0
26 జాగిలము	1 8 0
27 మొగలాయీదర్బారు 2 భా॥	1 8 0
28 సరస్వతి	1 8 0
29 ఆనందాభాయి	1 8 0
30 హత్యాన్వేషణము	1 8 0
31 మొగలాయీదర్బారు 3 భా॥	1 8 0
32 గంగ	1 8 0
33 మొగలాయీ దర్బారు 4 భా॥	1 8 0
34 కోహినూరు	1 8 0
35 ఆటిన్ మణేలా	1 8 0
36 అపరిచిత	1 8 0
37 అంతఃపురము (1 వ భాగము)	1 8 0
38 అంతఃపురము (2 వ భాగము)	1 8 0
39 అగ్రహారము	1 8 0
40 ఛిన్నహస్తము (1 వ భాగము)	1 8 0
41 ఛిన్నహస్తము (2 వ భాగము)	1 8 0
42 కంకణరహస్యము	1 8 0
43 సంజీవి (1 వ భాగము)	1 8 0
44 సంజీవి (2 వ భాగము)	1 8 0
45 వ్రజరాణి,	1 8 0
46 హత్యాభ్రమ	1 8 0
47 కాశీఖండము	1 8 0
48 సేవాశ్రమము (1 వ భాగము)	1 8 0
49 సేవాశ్రమము (2 వ భాగము)	1 8
50 దాసీకన్య	1
51 స్త్రీ సాహసము ప్రథమభాగము	1
52 స్త్రీసాహసము 2 వ భాగము	1 8 0
53 మేరీరాణి	1 8 0
54 రాజ్యలక్ష్మి	1 8 0

అనుబంధములు

1 మృత్యురంగిణి	0 12 0
2 అభాగిని	0 12 0
3 ఛద్మవేషి	0 12 0
4 విదురుని యుపదేశములు	1 0 0
5 కాంచనమాల	1 0 0
6 సీమంతిని	1 0 0
7 సుశీల	1 0 0
8 శశిరేఖ	1 0 0
9 యమునాబాయి	1 0 0
10 శ్యామల	1 0 0
11 కాంతంకథలు (చిన్నకథలు)	1 0 0
12 కాలసర్పి	1 0 0
13 భారతకథాసారం	1 0 0
14 కథాకల్పవల్లి (చిన్నకథలు)	1 0 0
15 అరక్షణీయ	1 0 0
16 మాధవి	1 0 0
17 లలిత	1 0 0
18 పెండ్లిదండ	1 0 0
19 కథావళి	1 0 0
20 నాలుగుకథలు	1 0 0
21 నీతిప్రబోధిక	1 0 0
22 ఆదర్శము (1 వ భాగము)	0 12 0
23 ఉదంకుడు	0 12 0
24 భేతాళకథలు	0 12 0
25 దయ్యాలు	0 12 0

నాటకములు

1 మార్కండేయ	0 12 0
2 అహల్యాశాపవిమోచనము	0 12 0
3 మీవారుపతనము	1 0 0
4 వరమాల	1 0 0
5 షాజహాను	1 0 0
6 నూర్జహాను	1 0 0
7 దుర్గాదాసు	1 0 0
8 చంద్రగుప్త	1 0 0
9 దంపతులు	1 0 0
10 విజయవిజయం	1 0 0
11 భక్తకుచేల	1 0 0

☞ ఈ గ్రంథములు రాజమండ్రీలో కలాభివర్ధనీ పరిషత్తులోను దొరకును

వస్తుగుణప్రకాశిక మాదిరి పేజీ

మోదుగుచెట్టు :— పలాశ - కింశుక - యాజ్ఞిక—
Butea Frondosa.

పరిచయపదములు : యాజ్ఞికః, యజ్ఞప్రధానేంధనము. సమిద్వరః, ఇంధన శ్రేష్ఠకాష్ఠము. వక్రపుష్పః, వంకరగానుండు పూవులుకలది. రక్తపుష్పః, ఎఱ్ఱని పూవులుగలది. త్రిపర్ణ, మూడాకులు తొడిమగలది. బీజస్నేహ, విత్తులయందు చమురుగలది. క్షార, క్షారద్రవ్యములలో శ్రేష్ఠమైనది.

స్వరూపము

మోదుగ, ఆరణ్యక వృక్షము. ఆంధ్రారణ్యములో విస్తారముగా గలదు. ఆకులు గుండ్రముగా నుండును. ఆకులు వంటరి చేరిక గలిగియుండును. ఆకులు విస్తరులనుకట్టి భోజనపాత్రలుగా నుపయోగింతురు. కాయలు పొడవుగను వంకరగను, యుండును. కాయలోని గింజలకే మోదుగుమాడయందురు. గింజ బల్లబరువుగా బద్దవలె గుండ్రముగా నుండును. రంగు, యెరుపు. పొట్టు తీసిన తెల్లగా నుండును. కాయలలోని గింజలసంఖ్యనుబట్టి రహితము, భవిష్యత్కాలముయొక్క సుభిక్షదుర్భిక్షములను నిర్ణయింతురు. దీని కఱ్ఱలో నగ్నిగలదు. మథించిన నిప్పుపుట్టును. దీనిలో నాలుగురకములున్నట్లున్నది ; తెలుపు, యెరుపు, నలుపు, పచ్చని పూలరంగుల భేదముచే రకము నెఱుంగునది. తెలుపు, యెఱుపులు తప్ప తక్కినవి దుర్లభములు.

గుణములు

ధన్వంతరినిఘంటువు : క్షారప్రధాన ద్రవ్యము. క్రిములను చంపును. సంగ్రాహి, దీపనకారి, సరగుణముకలది. ప్లీహ, గుల్మ, గ్రహణీ, అర్శ (మూలవ్యాధి) వాతశ్లేష్మములను హరించును. పూవు, సుగంధి, మధురరసము గలది. (బీజము కారముగా నుండును. స్నిగ్ధగుణముగలది, వేడిచేయును. క్రిములను, శ్లేష్మమును హరించును.

రాజనిఘంటువు : ఇది వగరు రుచి గలది. వేడిచేయు స్వభావముగలది. క్రిమిదోషములను హరించును. గింజలు చిడుము, దద్దురులను, దురదలను హరించును. త్వగ్దోషములనెల్ల బోజేయును. ?ావు వేడిచేయు స్వభావములు గలది. దురదలను, కుష్ఠమును బోజేయును

భావప్రకాశిక : వగరు, కారము, చేదును గల రుచులు గలది. స్నిగ్ధగుణము గలది. మూలవ్యాధులను హరించును. విరిగిన యెముకలను అతుకును.' క్రిమిహరము. గ్రహణులను కట్టును.

పువ్వు : వేడిచేయును. విపాకమున కారపురుచిగా మారును. కటు, తిక్త, కషాయరసములు గలది. వాతలము, కఫపిత్తములను హరించును. రక్తదోషమును బోజేయును. గ్రాహి, చల్లగా నుండును. దప్పిని, తాపమును హరించును. వాతరక్తకుష్ఠరోగముల హరించును. గింజలు లఘుగుణము గలవి. వేడిచేయును. మేహములను, మూలవ్యాధులను, క్రిములను, వాతకఫమును బోజేయును.

శోధలనిఘంటువు : కాండము రసాయనము. బీజము క్రిమిహరము. పుష్పము అంధ్యమును బోజేయును. మూలస్వరసము నేత్రరోగముల నడంచును.

ప్రయోగములు

తేలుకాటునకు :—మోదుగగింజను జిల్లేడుపాలతో నూరి, కాటుపై వేసిన విషము హరించును. (విషాధికారము. వంగసేన)

యోని గట్టిపడుటకు :—మోదుగుమాడను, మేడిపండును, మంచి నూనెతో నూరి, యందు తేనెను కలిపి యోనియందు పూసిన యోని గట్టిపడును. (యోని రోగాధికారము. వంగసేన)

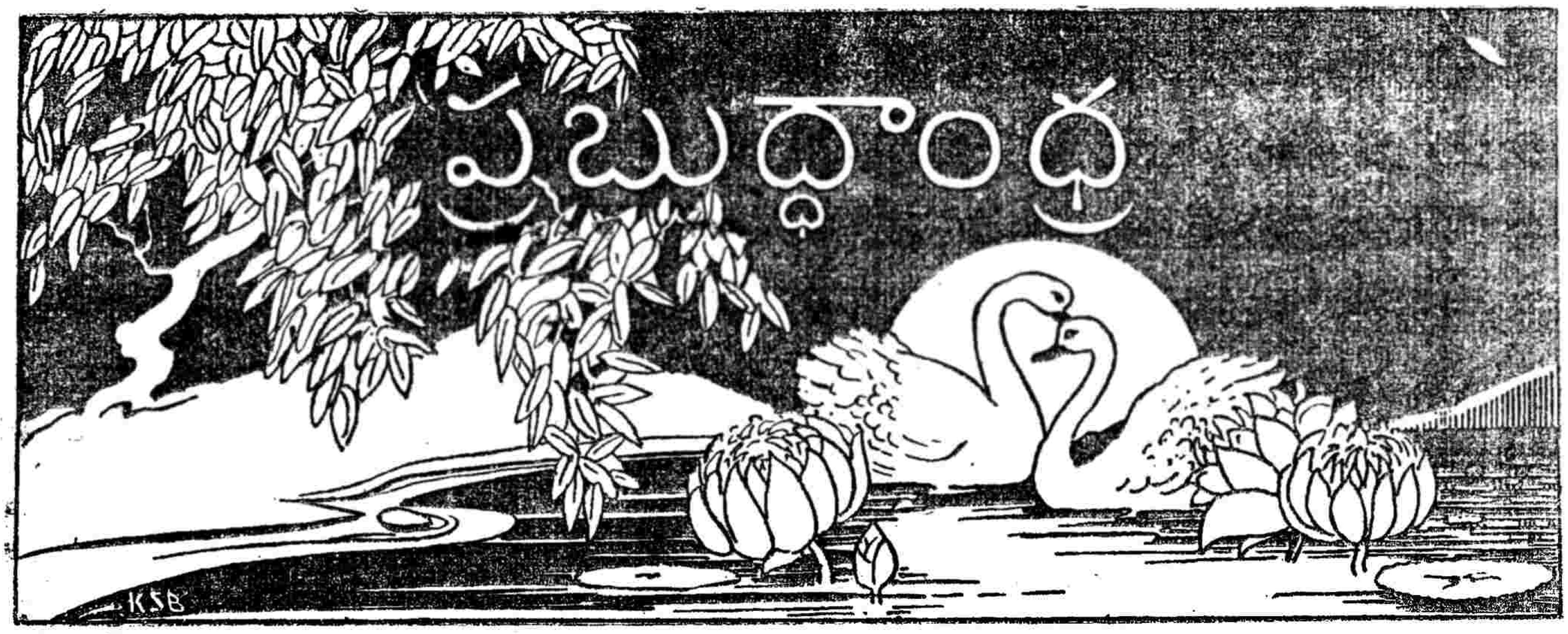
పైత్యపు కండ్లకలకలకు :—పలాశపుష్పరసమును నేత్రమున కంజనమిడిన పిత్తాభిష్యందములు హరించును. (వంగసేన)

రక్తపిత్తమునకు :—మోదుగపట్టను కషాయముపెట్టి చల్లారిన పిదప పంచదారను కలిపి సేవించిన రక్తపిత్తము హరించును. మరియు, నిందు తేనెయును, నేయియును గూడ జేర్చనగు. (చి. 2 అ. వాగ్భటము)

మూలవ్యాధికి :—కాల్చిన మోదుగ బూడెదలో మూడురెట్లు నీళ్లుపోసి త్రికటుకములను కల్కము జేసివేసి, తయారుజేసిన ఘృతమును సేవించిన మూలము లూడిపడును. (అర్శ. చి. చక్రదత్త)

క్రిములకు :—మోదుగగింజల స్వరసమునుగాని, కల్కమునుగాని బియ్యపుకడుగుతో సేవించిన క్రిములు హరించును. (ఉ. 54 అ. సుశ్రుత)

(సశేషము)

సంపుటము ౮] రాజమహేంద్రవరము ౨౮ ఫిబ్రవరి ౧౯౩౮ [౬ వ సంచిక

రాశి పెరిగితే రకం చెడకమానదు

"ఇక వేరే పనులే లే" వన్నట్టు సావకాశంగా— అదే పనిగా వూరూరూ తిరుగుతూ "దేశం దేశం యావత్తూ కాంగ్రెస్సులో చేరాలి" అంటూ వొక వైపున కాంగ్రెస్సుమంత్రులు బ్రహ్మాండ మైన ప్రచారం చేస్తున్నారు.

"ప్రజలు కాంగ్రెస్సుసభ్యత్వము నొక గౌరవముగ దలంచుచున్నా" రని మరొక దిక్కున కాంగ్రెస్సుపత్రికలు హైవారాలు చేస్తున్నవి.

"ముప్ఫయి లక్షల సభ్యులు! వో! ఏమి పక్ష మయ్యా మనదీ!" అంటూ యింకొక పక్కన కాంగ్రెస్సు నాయకులు మురిసిపోతున్నారు.

కాని "కాంగ్రెస్సు శక్తి త్వరగ అభివృద్ధి చెందు చున్నది. ఈసంవత్సరము కాంగ్రెస్సుసభ్యుల సంఖ్య 30 లక్ష లుండెను. ప్రపంచములో ఏయొక్క సంస్థకును ఇంత యెక్కువ సంఖ్య లేదు. రషియాలో కమ్యూనిష్టు పార్టీసభ్యుల సంఖ్యకన్న యిది యెక్కువ యుండు నేమో" అంటూ పరమానందపడుతూ నివేదనం ప్రారంభించిన కాంగ్రెస్సు శక్రటరీ జే. బీ. కృపాలినీగారు, ఉత్తరక్షణంలోనే "ఎవరు పట్టిన వారు—స్వార్థపరులు అవినీతిపరులు— ఏయెండ కాగొడుగు పట్టువారు— తమ ధనము, ఆస్తి యే మగునో రక్షించుకొనవలె నని కోరెడివారు" కాంగ్రెస్సులో చేరుతున్నా రనీ వల్ల కాంగ్రెస్సుకు ప్రమాదం తటస్థిస్తూ వున్న గాభరాపడిపోతున్నారు. "ప్రైమరీ యెన్నికలు గూడ చాల కష్టకార్య మయినది. నియోజకవర్గములు జిల్లా వారీగా గాని, యితరవిధముగ గాని ఖచితముగ నేర్పడ లేదు. ప్రత్యక్షపు యెన్నికలకన్న పరోక్షపు ఎన్నిక లుండిన మేలుగ నుండగలవు" అని విచారిస్తున్నారు.

"అంతే కాక, కాంగ్రెస్సు కార్యాలయోద్యోగు లను (కాంగ్రెస్సు సివిలు సర్వీసు) గూడ కొన్ని నియమములకు లోను చేయవలెను. లేకున్న, కాంగ్రెస్సు కార్యాలయాధికారమునం దున్నవారు తమ రాజకీయ పక్షపాతములచే కొన్ని తెగలతో చేరి (యీమాట పటేలుగారినీ, ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్సుసంఘాన్ని వుద్దేశించి కాదుగదా) భిన్నాభిప్రాయము లేర్పడినపుడు తమ అభిప్రాయముల ప్రచారమునకై కాంగ్రెస్సుకార్యాలయము నుపయోగింతురు" అని తహతహలాడిపోతున్నారు.

ఏం? ఎందుకు వచ్చిందీ యీ వైపరీత్యం?

పావలా—సంవత్సరానికి లెక్క నాలుగణాలు— ఉక్కుమేడను కాల్చేస్తూ వున్న లక్కసీల యిదీ.

కాంగ్రెస్సులో చేరా లంటే, మనిషికి వుండవలసిన యోగ్యత సంవత్సరానికి నాలుగణాలు విసిరిపారెయ్య

గలగడం. దీనివల్ల, సభ్యుల సంఖ్య లక్షలు కాదు, కోట్లు—అర్బుదాలు కావచ్చు. కాని యోగ్యత? మర్యాద?

అసలు నాయకులకే యీ వూహ తట్టలేదు. తమ పక్షం పెద్దది అని పేరు రావాలి. ఇంతే వారిబుద్ధివిభవం. అయితే, ఎందులోను ఆపెద్దతనం?

కాంగ్రెస్సు సిద్ధాంతాలు నిజంగా మంచివా? ఆసంగతి రుజువు చెయ్యండి. ప్రజలు శిరసావహిస్తారు. కాంగ్రెస్సు వుపదేశాలు దేశవికాసం కలిగిస్తాయా? ఆసంగతి వివరంగా బోధపరచండి. ప్రజ లందరూ ఆపని చేస్తారు. కాంగ్రెస్సుసభ్యుడైతే గాని, మనిషి దేశాభిమాని కాడూ? సత్కార్యపరాయణుడు కాడూ? త్యాగి కాడూ?

సరి, గాంధిగారి మాట యేమిటి?

ఒక్క గాంధిగారు మాత్రం తప్ప తతిమ్మా అందరూ కాంగ్రెస్సులో చేరాలా యేమిటి?

కాంగ్రెస్సు సభ్యు లందరూ మొన్నటి యెన్నికల్లో కాంగ్రెస్సు అభ్యర్థులకే వోటు చేశారా? కాంగ్రెస్సు సభ్యులు కానివారు కొందరు కాంగ్రెస్సు అభ్యర్థులకు వోటు చెయ్యలేదూ? పోనీ ఆకాంగ్రెస్సు అభ్యర్థిగా నిలపబడిన ప్రతీవారూ కాంగ్రెస్సులో వుండతగినవారేనా?

ఆ అభ్యర్థుల యోగ్యతలు పరిశీలించడంలో—నిర్ణయించడంలో—అంగీకరించడంలో కూడా అక్రమాలు జరుగలేదూ?

"వీరిలో కొందరు తమలో తమకు గల భావవైరుధ్యములచే గల్గిన యీర్ష్యలు సాధించుటకు గూడ వెనుదీయలేదు. చొరవ, నోటిదురుసుతనము కలిగి, మర్యాద పాటింపనివారు అఖిలభారత కాంగ్రెస్సుసంఘం యెన్నికలలో విజయము గాంచి, స్వయముగా ప్రచారము చేసికొనుట కిష్టము లేని మర్యాదస్థు లయిన—నిజ మగు దేశసేవకులు ఓడుచుండిరి" అంటున్నారు కృపాలినీ గారు. అయితే: ఇంకా పైవారిలో కూడా యీరకం మనుష్యు లెందరున్నారో కృపాలినీగారు తెలుసుకున్నారా?

నిజంగా, కాంగ్రెస్సు, రష్యాలోని కమ్యూనిష్టు పార్టీకంటె కూడా పెద్దదే అంటే మా కేమీ అభ్యంతరం లేదు; కాని అదేం చేసింది? ఇదేం చేస్తూ వుంది? ఈవిచారణ అక్కర్లేదూ?

పోనీ, ఈముప్ఫయి లక్షల సభ్యులలోనూ అనేకులు అనాలుగేసి అణాలూ తమ సొంతంలోనుంచి యిచ్చిన వారు కా రని కృపాలినీగారికి తెలుసా? మరిన్ని, ఆముప్ఫయి లక్షలమందిలోనూ, అనేకులకు తాము కాంగ్రెస్సుసభ్యుల మనే సంగతే తెలవ దని కృపాలినీ గారు యెరుగుదురా?

అయితే: వారంతా కాంగ్రెస్సులో సభ్యు లెలా అయినారూ? ఇందులో రహస్యం యేమీ లేదు. ఇది కాంగ్రెస్సు నాయకులుగా చెలామణీ అవుతున్నవారే చాలామంది చేసిన పని.

కులాభిమానుల సాయంతో, తూర్పుగోదావరిజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షత సంపాదించుకున్న వొకానొక కాంగ్రెస్సు పెద్దమనిషికి, మొగమోటపెట్టి అనేకంగా వుపకారాలు చేయించుకోవచ్చు ననే వుద్దేశంతో జిల్లా అంతటా అనేకగ్రామాలవారు విందులూ, టీపార్టీలూ వగైరా అనేకసత్కారాలు చేశారు. అలా చేసిన గ్రామాలలో మా మహేంద్రవాడకు కొంచెం సమీపంగా వున్న గ్రామం వొకటి. ఉదయమే ప్రెసిడెంటూ, ఆయన కర్ణధారీ, మరి కొందరు మిత్రులూ వచ్చారు. సమీపగ్రామాల పెద్దమనుష్యులున్నూ వందలువచ్చారు. మధ్యాహ్నం పిండివంటలతో భోజనా లయినాయి. చల్లబడ్డ తరవాత టీపార్టీ కూడా అయింది. సభాస్థలం అంతా చక్కగా అలంకృత మయి వున్నది. పూర్తిగా నిండిన్నీ పోయింది. నిర్వాహకులు బాండుమేళంతో వచ్చి "మరి దయచెయ్యండి" అని ప్రెసిడెంటుగారిని ఆహ్వానించారు. కాని ప్రెసిడెంటు లేవలేదు. ఏమంటే? మొదట సూచనగా మందహాసం చేశారు. చివరికి "మీ వూళ్లో రెండువందలు కాంగ్రెస్సు సభ్యులు చేరితే గాని మీ సత్కారం నాకు అక్కర్లే" దని స్పష్టంగా చెప్పారు. ఊరివారు మొగమొగాలు చూసు

కున్నారు. ఎంతమందిని కలుసుకుంటే రెండువందలమంది చేరడానికి వొప్పుకుంటారూ? దాని కెంతసేపు పట్టుతుందీ? అందుకు కాలం యేదీ? ఊరివారు తెల్లపోయారు. కాని కర్ణధారి వున్నాడు కాదూ? ఎన్నో యజ్ఞాలు చేసిన పెద్దమనిషి ఆయన. సమయానికి గభీమని ఆయన ముందుకు వచ్చాడు. "దీని కింత ఆలోచన యెందుకూ? ఇంత తొట్రుపాటు మాత్రం యెందుకూ? మీకు వందేసి రశీదు లున్న పుస్తకాలు రెండిస్తారు ప్రెసిడెంటుగారు. మీరు యాభై రూపాయలూ ముందు ఇచ్చెయ్యండి" అన్నాడు. సెబాస్! ఊరివారి చేతిలో రశీదుబుక్కులు పడ్డాయి. ప్రెసిడెంటు చేతిలో యాభై కరుకులు రాలాయి. ఎప్పుడో అనుకున్న కౌంటరు ఫైయిల్సు కూడా దీపాలు పెట్టకుండానే కర్ణధారి చేతికి వచ్చాయి. ఆశ్చర్యం యేమిటీ? రెండువందల పేర్లు రాయడానికి వొక్కొక్క స్కూలుమాస్టరుకు ఎంతసేపు పడుతుందీ? ఆకౌంటరు ఫైయిల్సులో వున్న పేర్లవారందరూ బతికే వుండా లని నిర్ణయం యేమిటీ? ఆపేర్లవారు కొందరు అసలు పుట్టే వుండకపోతే మాత్రం యేం మునిగిపోయిందీ?

ఇలాంటి గమ్మత్తు లెక్కడ జరగలేదూ? ఎన్ని గమ్మత్తులూ జరక్కపోతే ముప్ఫయి లక్షల సభ్యులు వచ్చారూ?

అయితే: కృపాలినీగారికి ఇలాంటి కుళ్లుపను లన్నీ యిప్పటి దాకా తెలవకుండానే వున్నాయా? ఇవాళే కొత్తగా తెలిశాయా?

మేము నమ్మలేము. ఇవన్నీ మనసులో పెట్టుకుని, వారికి, ఇలాంటి నివేదిక రాయవలసిన పెద్ద యిబ్బంది యేదో వచ్చింది. అది భరించడానికి శక్యం కాకపోయి వుంటుంది. కుళ్ళంతా వారు బయటపెట్టేశారు. అంతే.

అంతే గాని, యోగ్యత విలవ నాలుగణాలుగానే నిర్ణయిస్తే రాశి పెరుగుతుందే గాని రకం కల్తీగా వుంటుం దని తెలుసుకోలేనంతటి అవివేకులు కారు కాంగ్రెస్సు ప్రముఖులు.

ఇక వున్న దల్లా యేమి టంటే? వారు మొదణ్ణుంచీ తప్పుదారిలో పడిపోయారు. అంతమందీ కూడా తప్పు గుర్తించలేకపోయారా అని అడగడానికి వీలులేదు. ఏమంటే? వారందరూ గాంధిగారు చెప్పినట్టు చెయ్యవలసినవారే గాని స్వబుద్ధి వినియోగించుకోడానికి అధికారం వున్నవారు కారు.

అలా కాక, దేశీయు లందరూ యేకతాటిమీద వుండవలసిన అగత్యం చాలా హెచ్చుగా వుంది కనక, పాక్షికాభిమానవిషం పోసి స్వచ్ఛాలైన హృదయాలను పంకిలాలు చెయ్యక, ప్రజలను ప్రజలుగానే వుంచి, యీ కాంగ్రెసు ప్రముఖులు, దేశంయొక్క స్థితిగతులన్నీ వారికి చక్కగా బోధపరుస్తూ, ప్రాపంచికపరిస్థితులున్నూ విప్పి చెబుతూ, తమసిద్ధాంతాలను మనసుకు పట్టేటట్టు విశదపరుస్తూ, ప్రజలు వాటి నాచరణలో పెట్టేట్టు జాగ్రత్తపడుతూ, సమయం వస్తే వారందరూ తమకే వోటు చేసే టంతటి యోగ్యత తమదగ్గిర కనపరుస్తూ, ముక్కాకలూ తీరి తాము లీలామానుషవిగ్రహులుగా భాసిస్తూ వుంటే యెంత చక్కగా వుండునూ?

కాని, అసలు, కాంగ్రెస్సు ప్రముఖులలోనే కుళ్లు పేరుకుని వున్నది. స్వార్థపరులు—అవి నీతిపరులు—ఈర్ష్యాపరులు—ఏయెండ కా గొడుగు పట్టేవారు అగ్నిహోత్రంలో వుండిన్నీ డబ్బుకోసం పాకులాడేవారు—ఇంకా అనేకరకాలవారు కాంగ్రెస్సు నాయకులలోనే అధికంగా వున్నారు.

వారిని చూసి నేర్చుకున్నవారే గాని, క్రిందివారు, స్వయంవ్యక్తిత్వం కలవారు కారు.

ఇలాగ, యెటు చూసినా, కాంగ్రెస్సు ప్రణాళిక దోషభూయిష్ఠంగా వున్నది. ఇవాళ కృపాలినీగారు, ఏవో కొన్ని కారణాలను పురస్కరించుకుని ఫలితాలను నిందిస్తే ప్రయోజనం లేదు. సిద్ధాంతానికి గౌరవం తెచ్చేవారూ, విలవ కలిగించేవారూ అనుయాయులు కాని ప్రచారకులూ, నాలుగణాలు పారేసి టిక్కట్టు కొనుక్కున్నవారూ కారు.

అయితే: 30 లక్షల సభ్యులవల్లా వసూలయ్యే యేడులక్షల యాభైవేలూ వదులుకోవడం కాంగ్రెస్సు ప్రముఖులకు సాధ్యం అయ్యే పని కాదు. నిజంగా ఆ సొమ్మువల్లనే వారు అనేక ధక్కా మొక్కీలలో నిలవ తొక్కుకోగలుగుతున్నారు.

కాని ప్రజలను మంచిదారిలో నడిపిస్తేకూడా కార్య నిర్వహణానికి డబ్బుకొరత రాదు. అయితే, ఆమార్గం కాంగ్రెస్సువారికి నచ్చకపోవచ్చు.

ఇంతకీ: కృపాలినీగారి రిమార్కులు కాంగ్రెస్సు ప్రముఖులలో యెలాంటి పరిణామం కలిగిస్తాయో చెప్ప లేము; గాని, "ప్రత్యక్షపు యెన్నికల కన్న పరోక్షపు ఎన్నిక లుండిన మేలుగ నుండగలవు" అనే రిమార్కు మాత్రం దొరతనంవా రేర్పరిచిన ఫెడరల్ అసెంబ్లీ యెన్నికలను ఆక్షేపించే యోగ్యతను కాంగ్రెసువారికి లేకుండా చేసేస్తున్నది.

మరిన్ని, ముప్ఫయి లక్షల సభ్యులవల్ల వచ్చే చిక్కులు సద్దుకోలేక యిలాంటి రిమార్కులు రాయడం, కాంగ్రెస్సువారికి "వయసువచ్చినవారి కందరికీ వోటింగు అధికారం యివ్వాలే" దని గవర్నమెంటును సాదించడానికి అధికారం లేకుండా చేస్తున్నది.

భళీ అంటూనే బల్లెపోటు

ఈనెల ౧౪ వ తేదీని, పబ్లిక్ వర్క్సు మంత్రిగారి పార్లమెంటరీ శక్రటరీ కరంతుగారు, మద్రాసులో, లాకాలేజీ కర్నాటసంఘవార్షికోత్సవసందర్భాన, కర్నాటకరాష్ట్ర నిర్మాణాన్ని గురించి వుపన్యసిస్తూ చెప్పిన మాటల మీద వ్యాఖ్యానం చేస్తూ (౧౫-౨-౩౮) ఆంధ్ర పత్రిక "ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమును గూర్చి చేయు (జరుపఁబడు) చున్న ఆందోళనము యొక్క ప్రాముఖ్యమును గుర్తించిరి" అంటున్నది.

అయితే, యేమిటి గుర్తిస్తే?

దానివల్ల మనకి వొరిగే దేమిటీ?

ఆరు జిల్లా లయినా పూర్తిగా లేని దొప్పెడు కర్నాటకభూభాగాన్ని, ప్రత్యేకించి వొక రాష్ట్రం నిర్మించాలని కోరే పెద్దమనిషి, పదమూడు జిల్లాల నిండు ఆంధ్ర భూభాగాన్ని, ప్రత్యేకించి రాష్ట్రం నిర్మించవలసిం దని జరపబడుతూ వున్న ఆందోళనం ప్రాముఖ్యాన్ని గుర్తించడం, నిజంగా, మనమీద సానుభూతి వుండీ, అనుగ్రహం వుండీనా?

ఇందులో చాలా దూరవుచూ వున్నది. మంచి గడుసురాకడ కూడా వున్నది.

అది గుర్తించకపోతే కరంతుగారి మాటలమీద వ్యాఖ్యానం చెయ్యడం కేవలమూ నిరర్థకం.

పరకాయించి చూడగలిగితే, కార్యపరుల కుండవలసిన పరిజ్ఞానమూ, సమయస్ఫూర్తి కరంతుగారివద్ద చాలా హెచ్చుగా వున్నవి.

నిజంగా, మన అపారమేధావంతుల కలాంటి వ్యక్తిత్వం వుంటే, ఆంధ్రరాష్ట్రం యెన్నడో నిర్మించబడి వుండేది.

చెప్పవచ్చిం దేమి టంటే?

నాలుగు భాషల సమష్టిరాష్ట్రం అయి వున్న మద్రాసును, ఎప్పటికి కయినా భాషాప్రయుక్తంగా విడగొట్టడం అంటూ వస్తే, అది ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణం సందర్భంలోనే జరుగుతుంది; గాని మూడే మూ డయి వున్న కన్నడజిల్లాలు విడదియ్యడం కోసం జరగదు.

పైగా, ఆంధ్రరాష్ట్రం నిర్మించా లంటే వొక్క మద్రాసు విడగొడితే చాలు. కన్నడరాష్ట్రం నిర్మించా లంటే, యేకకాలంలో, మద్రాసు, బొంబాయి రాష్ట్రాలు రెండూ గిల్లి పోగులు పెట్టాలి.

ఇంకొకటి కూడా వుంది.

కన్నడులవల్ల, ప్రపంచం తల్లకిందు లయే టంతటి మహోత్పాతమో, త్రిలోకాధిపత్యం నెరపజేసే టంతటి అసాధారణప్రయోజనమో సిద్ధించే సూచన లుంటే తప్ప, దొరతనంవారు, ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణం మాట స్మరించ నైనా స్మరించకుండా, ప్రత్యేకశ్రద్ధతో కర్నాటకరాష్ట్రనిర్మాణానికి పూనుకోరు.

కాగా, కన్నడులు, కర్నాటకరాష్ట్రనిర్మాణం చేయింకోవాలంటే ఆంధ్రరాష్ట్రసాధనప్రయత్నాలకు దోహదం చేసి తీరాలి.

ఇలాగ, ప్రత్యేకించి ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణం కోసమే అయినా, కన్నడజిల్లాల అభ్యున్నతికోసం కూడా అయినా, దొరతనంవారు, మద్రాసును విభజించడానికి పూనుకున్నప్పుడు, ఇది చూపిస్తూ, బొంబాయిలోవున్న తమ తక్కిన మండలాలు విడదీయించుకోవడం, కన్నడులకు చాలా సులువైన పని.

కరంతుగారికి ఈవిషయం పూర్తిగా తెలుసు. కనకనే వారు ఆంధ్రరాష్ట్రప్రస్తావన చేశారు.

అయితే; కరంతుగా రింతటితో వూరుకోలేదు.

రాజనీతి విద్యార్థులలో వారు చాలా చురుకైన వారుగా కనపడుతున్నారు.

వారు ఇంకా యేమన్నా రంటే?

"మదరాసును ఆంధ్రరాష్ట్రములో చేర్చవలె నని కొందర నుచున్నారు. మదరాసుకు ఉత్తరమున 40 మైళ్ల వరకును గూడ కేవలము తమిళదేశమే యున్నది"

ఎందుకీ మాటా?

మద్రాసు యెవరిదైతే కరంతుగారి కేం?

కన్నడులకు లాహో రెంతో, కలకత్తా యెంతో, సిలోను యెంతో మద్రాసూ అంతే. మద్రాసురాష్ట్రం భాషాప్రయుక్తంగా విడిపోతే, మద్రాసునగరం యెక్కడ వుందో కన్నడులకు తెలియవలసిన పని యేమీ లేదు. అప్పటిదాకా యెందుకూ? ఇప్పుడయినా మద్రాసుకూ, కన్నడులకూ రక్తసంబంధం యేమీ లేదు. కన్నడులు మద్రాసుకు పూర్తిగా విదేశీయులు.

"మద్రాసు ఆంధ్రమండలములలోని దనుట కరంతుగారికి అన్యాయముగ తోచుచున్నది. వారికీ పట్టణ చరిత్ర తెలిసియున్న నటుల చెప్పియుండరు"

అంటున్నది ఆంధ్రపత్రిక.

కాని, యిది, పూర్తిగా పొరపాటు వూహ. కరంతుగారికి, మద్రాసు చరిత్ర, మనకి కంటేనూ, అరవలకు కంటేనూ చాలా బాగా తెలుసు. అంచేతనే వారీ మాట అనగలిగారు.

ఇందులో వున్న నయవంచన యేమి టంటే?

మనము, మద్రాసు "మనది" అంటున్నాము. అంటే, కరంతుగారి నిష్కృష్టసిద్ధాంతా న్ననుసరించి, మనం, నలభై మైళ్ల శుద్ధతమిళదేశాన్ని దౌర్జన్యం చేసి ఆక్రమించుకోవా లని చూస్తున్నా మన్నమాట.

దీనిమీద, నిజం తెలిసినవారు చివరి కేం చేసినా, ఇంత దురంతం జరగబోతూ వుం దంటే జాతిమొత్తం మీద తమిళులు వూరుకుంటారా?

కరంతుగారు కోరుకుంటూ వున్న ప్రయోజనం యిదీ.

తమిళులను మనమీదకి కవ్వించడానికే వారీ మాట అన్నారు.

ఇంతేనా?

వారు, ఇంతటితో కూడా వూరుకో లేదు.

ఇద్దరు వ్యక్తులచేత కుస్తీ పట్టించా లంటే, అందులో వొకర్నే కవ్వించి, వూరుకుంటే, వొక్కొక్కప్పుడు ప్రయోజనం సిద్ధించకపోవచ్చు.

అంచేత వుభయులలోనూ కలతలు పెంచాలి.

కరంతుగా రిలా అంటున్నారు.

"ఆంధ్రదేశమునందు చాలమంది తమిళులు ప్రభుత్వోద్యోగులుగా నున్నారు. వారికి ఆంధ్రులపైని సానుభూతి యుండదు"

ఈసంగతి, యీ కరంతుగారి కంత అవసరమా?

అయితే, మన దేశంలో కన్నడులు మాత్రం ప్రభుత్వోద్యోగాలలో లేరూ?

మరి వారి మాట యేమిటీ?

ఇందులో వున్న కిటు కేమి టంటే?

ఇది "మీ సంపద అంతా కొల్లగొడుతూ, అరవలు మిమ్మల్ని పైకి రాకుండా అణచివేస్తున్నా" రని మనల్ని రెచ్చగొట్టడం.

ఇలాగ, కరంతుగారు, చెన్నపట్నం పేరుచెప్పి అరవలను మనమీదికీ, ప్రభుత్వోద్యోగాల పేరు చెప్పి మనల్ని అరవలమీదికీ వుసికొలుపుతున్నారు.

దీనివల్ల వారు కోరే ఫలం యేమి టంటే?

కన్నడులకూ మనకూ బళ్లారి జిల్లాలో కాడిగట్టు దగ్గిర తగువు పెరిగివున్నది.

కన్నడులు, ఆజిల్లాలో వున్న కొన్ని అచ్చతెనుగు తాలూకాలు ఆక్రమించుకోవా లని చూస్తున్నారు.

అక్కడ ధర్మం మనది. పట్టుదల వారిది.

ఏదో విధంగా పరస్థలాలు కలుపుకుంటే గాని వారికి రాష్ట్రసిద్ధి కాదు. ఉన్నది వూడిపోకుండా చూసుకోక పోతే మనం బైరాగులం అయిపోతాం.

ప్రస్తుతం మనవాళ్లు యెంత ఔదాసీన్యం కనపరుస్తూ వుండినా, సమయం వచ్చినప్పుడు కాలు నిలవతొక్కు కోకమానరు.

నిజంగా, వొక్క కన్నడులు మాత్రమే ప్రతిఘటించి అక్కడ విజయం పొందలేరు.

కనక యితర్ల సాయం చూసుకోవాలి. సంగతి సందర్భాలన్నీ తెలిసివుండి, తలుచుకుంటే పూర్తిగా సాయం చెయ్యగలవారు అరవలు తప్ప మరెవ్వరూ లేరు.

ఇందులో యింకొక విశేషం కూడా వుంది.

అరవలకూ కన్నడులకూ సరిహద్దే లేదు. వారికీ వారికీ మరొక విధంగా అయినా పేచీ లేమీ లేవు ; కాని మనకూ అరవలకూ సరిహద్దు తగువులు చాలా జటిలమైనవి వున్నవి.

కనక, మనకు, ఒకచోట ప్రతిపక్షులైన కన్నడులూ, మరొకచోట ప్రతిపక్షులైన అరవలూ మిత్రమండలి గా తయారవుతారు.

రాజనీతిలో ప్రాతిపదికసూత్రా లయినా తెలిసివుండనివారికీ, "మాకు రహస్యాలు లే" వనుకునే వారికీ యీసంగతి నచ్చచెప్పలేము : కాని యిది యిలా జరిగితీరుతుంది.

ఆంధ్రోత్కలసీమాసందర్భంలో సత్యమూర్తిగారు, కరంతుగారికి, మార్గదర్శకు లయి కూడా వున్నారు.

తహావ్వేలు వేసి చూస్తే, మనం లొంగిపోవడం అంటూ వచ్చిందంటే బళ్లారిదగ్గిర కంటే మద్రాసు దగ్గిర అపాయం యెక్కువ సంభవిస్తుంది. కనక, మన దృష్టి అంతా అక్కడ కేంద్రీకరించవలసి వుంటుంది. దొరతనంవారిలో పలుకుబడీ, వ్యవహారం వచ్చినప్పుడు నిక్కచ్చిగా వుండడమూ, వైరాగ్యం అనే పాడు ధర్మాన్ని వుస్తకాలు దాటి సంఘంలో ప్రవేశించకుండా చేసుకునే యోగ్యతా అరవలలో యెక్కువగా వుండడంవల్ల కూడా మద్రాసుదగ్గిర మనశక్తిని పుంజీభవింప జెయ్యవలసి వుంటుంది.

పైగా, మద్రాసుదగ్గిరా, బళ్లారిదగ్గిరా ఆంధ్రదేశపు సరిహద్దులు నిర్ణయించుకోవలసిన సన్నివేశమే సంభవిస్తే ఆంధ్రోత్కలసీమ దగ్గిర కూడా వ్యవహారం అంతా తిరగతోడవలసి వుంటుంది. మధ్యరాష్ట్రాల సరిహద్దు దగ్గిరానున్నూ కొంచెం లావాదేవీలు సరిచూసుకోవల సిన అగత్యం యేర్పడుతుంది.

ఇలాగ, యిదివరకే జయశీలు రయి వున్న వోఢ్రులే కాకుండా, మన తెనుగును చంపేసి, యిక్కడ, హిందీని ప్రవేశపెట్టాలచి చూస్తూ, యిదివరకే దండయాత్ర ప్రారంభించి వున్న మధ్యరాష్ట్రాలవారు కూడా మనకు ప్రతిపక్షకోటిలో చేరతారు.

అంతే కాదు. వారంతా మిత్రు లవుతారు. అన్యోన్యసహాకారంతో నరుగురూ నాలుగువేపులా మునురుకుంటారు.

ఇలాంటి స్థితి సంభవించినప్పుడు బళ్లారి దగ్గిర కన్న డులు అసహాయశూరులై విజృంభించవచ్చు కాదూ ?

కరంతుగారి ప్రయత్నం, మనకు, ఇలాంటి విషమపరి స్థితులు తెచ్చిపెట్టడానికి.

ఇంత దూరదృష్టితో—ఇలాంటి ఆలోచనతో——ఇంత గడుసురాకడ వచ్చారు కరంతుగారు.

కరంతుగా రుపయోగించింది పూలదండ కాదు. ముకుందగిరిబల్లెం.

అయితే : కరంతుగారిని, వొకందుకు, మేము చాలా చాలా ప్రశంసిస్తున్నాము.

కరంతుగారు కాంగ్రెస్సు మెంబరు.

ఎం. ఎల్. ఏ.

ఒకానొక మంత్రికి పార్లమెంటరీ శక్రటరీ.

రాజగోపాలాచారిగారి నాయకత్వాన్ని శిరసావహి స్తూనే వున్న "పెద్దమనిషి"

అయితే యేం ? ఆయన కన్నడరక్తం వుబికింది. వెళ్లి సభలో వాలారు. కర్నాటకరాష్ట్రప్రస్తావనవచ్చింది.

ఇక చెప్పడాని కేం వుందీ ?

కరంతుగా రందుకున్నారు.

"ఇప్పుడు చాల రాష్ట్రములలో కాంగ్రెసుమంత్రి వర్గము లేర్పడినను భాషలను బట్టి రాష్ట్రములను విభజింపకపోవుట చాల విచారకరం" అని మంత్రులమీద తిరగబడ్డారు. "కాంగ్రెస్సురాష్ట్రములలో సంస్థానములను చేర్చగూడ దని యిటీవల భారతకాంగ్రెస్సుకార్యసంఘ సభవారు తీర్మానించిరి. ఇది మంచిపద్ధతి కాదు" అని కాంగ్రెస్సుపెద్దలను నిరసించారు. "ఇపుడు కర్నాటకులకు సంబంధించిన విషయముల నన్నిటిని తమిళులును ఆంధ్రులునే పరిష్కరించుచున్నా" రని అసమ్మతి వెల్లడించారు. కర్నాటకరాష్ట్రం యేర్పడితే ఆదాయం మూడుకోట్లే వుంటుంది. అయినా "ఆదాయవ్యయములు సరిపోవు నని నేను గట్టిగా చెప్పగల" నని బుకాయిస్తున్నారు. కర్నాటకరాష్ట్రంలో రమారమీ ఆరుజిల్లాలు మాత్రమే వుంటవి. కాని "ప్రదేశము చాల విశాల"మైన దని దబాయిస్తున్నారు. జనసంఖ్య ౬౫ లక్షలకు మించదు. అయినప్పటికీ "జనసంఖ్య అపార" మంటూ ప్రగల్భాలు కొడుతున్నారు. "ఆంధ్రమును కర్నాటకమును ప్రత్యేకరాష్ట్రములుగా చేయకపోవుట కెట్టి కారణమును కనబడ" దనీ "రాష్ట్రములలో సంస్థానములను గూడా చేర్చవలెను. ఈ విషయమున నేను శక్తివంచన లేకుండ పనిచేసెద" ననీ, "ప్రత్యేకకర్నాటకరాష్ట్రమునకు బొంబాయి గవర్నరు ప్రతికూలుడుగా నుండుటకు స్వార్థపరత్వమే కారణముగా తోచుచున్న" దనీ వురుముతున్నారు.

ఏదీ, ఆంధ్రకాంగ్రెస్సు ఎం. ఎల్. ఏలకు ఇలాంటి స్వాభిమానం యేదీ? ఎంత తక్కువయినా మనలో మంత్రులు కూడా వున్నారే? వారి కేనా యీధైర్యం యేదీ?

బెజవాడ ఆంధ్రసభలకు ఎంతమంది కాంగ్రెస్సు శాసనసభవారు వచ్చారూ? రాకపోవడానికి, అవతల, వారు చూపించిన ప్రయోజకత్వా లేమిటీ?

ఇలా మాట్లాడినందుకు రాజగోపాలాచారిగారు కరంతుగారి వుద్యోగం వూడగొట్టేస్తారా? పటేలుగారు కాంగ్రెస్సువలయంలోనుంచి వారిని తోసేస్తారా?

స్వవిషయం వచ్చినప్పుడు కూడా కిక్కురుమనకుండా వూరుకున్నందుకు మనవారికి పదవులలో యేమయినా పెంపు చెయ్యబడ్డదా?

మాట్లాడితే కాంగ్రెస్సుశిక్షణ.

అది వొక్క తెనుగువాళ్లకోసమే పుట్టిందా?

తెనుగువాడికి మరి గతి లేదూ?

అదియెందులో నిబద్ధమై వున్నదో ఆ ఆనందమఠం తిరగవేస్తామా, హింసనూ, అశాంతినీ, అసత్యాన్నీ అది పూర్తిగా రెచ్చగొట్టి వున్నది. గతించిన కొద్ది సంవత్సరాల అనుభవమూ పరిశీలిస్తామా, దాని పేరుగా అనేకులు వుద్రిక్తు లయిపోయారు. అనేకులు చావుదెబ్బలున్నూ తిన్నారు. పోనీ, ప్రకృతం జరుగుతూ వున్నది గమనిస్తామా, అది చెవిని పడే టప్పు.. మాహమ్మదీయులు దండ చరుస్తున్నారు. దాని పుట్టుపూర్వోత్తరాలు విచారణ చేస్తామా, అది బంగాళీల నిమిత్తం మాత్రమే పుట్టిన బంగాళీపాట. దాని యోగ్యత పరీక్షిస్తామా, దౌర్జన్యాన్ని ప్రేరేపించే స్వభావం వున్న దని అంగీకరిస్తూ కాంగ్రెస్సువారే దాని కాళ్లు ఛేదించి కూచోపెట్టారు.

అలాంటి వందేమాతరం అంటే "నే నాంధ్రు"ణ్ణని సగర్వంగా చెప్పుకోవలసిన స్పీకరు సాంబమూర్తిగారు అంత వ్యామోహపడడం యెందుకూ?

వారిని కాంగ్రెస్సు, ఆదేశించలేదే? తక్కిన ఆరు రాష్ట్రాలలోనూ సాంబమూర్తిగారి కేమాత్రమూ తీసిపోని కాంగ్రెస్సువారే దాని మొగం అయినా చూడ్డం లేదే? స్పీకర్ల సభలో కూడా, పడగొంటినవారే గాని, బొట్టూ కాటుకా పెట్టి దాన్ని ఆదరించినవారు లేకపోయారే? మద్రాసు అసెంబ్లీలో అయినా "మేము వొప్పుకో" మని అబ్దుల్ హమీద్‌ఖానుగారు ప్రతిఘటించినప్పుడు, నిరంకుశంగా తామే వారి నవతలికి పంపెయ్యవలసివచ్చింది గాని, గడ్డకట్టిపోయిన అంతమంది కాంగ్రెస్సుయోధుల్లోనూ "మా కది వుండి తీరా" లనగలిగిన మొనగా డొక్కడూ లేకపోయాడే?

దీనివల్లనయినా సాంబమూర్తిగారు ఔచిత్యం గ్రహించుకో లేకపోడం యేమి బాగున్నదీ?

రేపు, కాంగ్రెస్సుకే చెందిన వొకానొక మస్లింయువకుడు స్పీకరయి, తోటి సభ్యులు గుక్కతిప్పుకోడానికయినా అవకాశం లేకుండా తమలాగే తన స్పీకరుహోదా చెలాయిస్తే తమ స్థితి యెలా తయారవుతుందో సాంబమూర్తిగారు వూహించి తెలుసుకోగలరా?

పాటకచేరీ పూర్తి అయిన తరవాత, రాజగోపాలాచారిగారు కలగజేసుకుని చేసిన సద్దుబాటు, తమ యెడల నిరసనగా పరిణమించి వుండడం సాంబమూర్తిగారిప్పటికయినా తెలుసుకోగలిగారా?

ఆసందర్భంలో రాజగోపాలాచారిగారుచ్చరించిన మాటలు మాత్రం యేమి సందర్భంగా వున్నవీ?

“ప్రార్థన సభాకార్యక్రమమున నొక భాగము కాదు. సభాకార్యక్రమము ప్రారంభమగుటకు ముందు ప్రార్థన జరుగును. ఇష్టమైన సభ్యులందు పాల్గొందురు. ఇష్టముగానివారు బయట నుందురు” అన్నారు వారు.

ప్రార్థన కార్యక్రమంలో వొక భాగం కాకపోతే అసెంబ్లీ హాల్లో, కార్యక్రమం ఆపుచేసి అది జరపడానికి స్పీకరుగారి కేమి అధికారం వున్నదీ.?

పోనీ, శ్రీమతి లక్ష్మీశంకరయ్యరుగారికంటేనూ, శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తిగారికంటేనూ ముందు వచ్చి, తెర వేసి, నలుగురు అయ్యంగార్లు పాశురాలు ప్రారంభిస్తే? లేక, అంతకంటే ముందుగా వచ్చి, సనాతనధర్మవాదు లిటు నలుగురూ అటు నలుగురూ నిలిచి, తారకస్థాయిలో ఘనాపాఠంతో స్వస్తి ప్రారంభిస్తే? అంతకంటే ముందుగా వచ్చి ముస్లింయువకులు కొరాను పఠనం ప్రారంభిస్తే? ప్రారంభించడమే కాకుండా కార్యక్రమానికి వేళ దాటి పోయినా అది ముగించకపోతే? అప్పుడేమిటి చెయ్యడం? “ఇష్టంలేనివారు బయట వుండవచ్చు” నని తామే సాయించిన ధర్మసూత్రం యీస్పీకరుగారూ, రాజగోపాలాచారిగారూ శిరసావహించి వూరుకోవలసిందే కాదూ?

సాంబమూర్తిగారి పట్టుదల యెంతమాత్రమూ ప్రశంసాపాత్రం కాదు. అది పూర్తిగా హద్దు దాటిపోయింది. వారు ప్రతిష్ఠకోసం పాకులాడుతున్నారని పసిపిల్లలకు కూడా బాగా తెలిసిపోయింది.

ప్రతిష్టంభనం ప్రారంభించిన హామీద్‌ఖాన్‌ప్రభృతులైన మస్లిములు ప్రార్థన అంటే వైముఖ్యం కలవారు కారు. నిజంగా ప్రార్థన విషయంలో, ఆమస్లిములను చెప్పిన తరవాత సాంబమూర్తిగారి పేరయినా చెప్పడానికి వీలులేదు. “ప్రార్థన కిష్టము లేనివారు బయట నుండవచ్చు” నని సాంబమూర్తిగారనడం చూస్తే, వారికి, ప్రార్థన అంటే యేమిటో సమ్యగ్బోధ కలిగి వున్నట్టు చెప్పడానికి అవకాశం కనపడదు.

ప్రార్థన! ఎవరు వద్దంటారూ? దేవుడున్నాడని వొప్పుకునేవారి కందరికీ యేదో వొక విధమైన దేవుడుండనే వున్నాడు. వారెవరూ ప్రార్థన నిరాకరించరు. దేవుడు లేడూ? దేశమాత వున్నది. లేదా? ప్రభువు వున్నాడు. ప్రార్థన వారికిన్నీ అవశ్యకమే. ఇక “ప్రార్థన కిష్టము లేనివారు బయట నుండవచ్చు” ననే మాటకి అర్థం యేమిటీ?

ఇలాగ, యెటు చూసినా, సాంబమూర్తిగారి నిశ్చయం నిరాకరణానికి మాత్రమే పాత్రంగా వున్నది. ఏమీ సందేహం లేదు. అందులో తర్కం లేదు. న్యాయం లేదు. సౌజన్యం లేదు. ధర్మంలేనే లేదు.

లేని చోట, అది నిప్పు పుట్టిస్తుంది. ఉన్నచోట నిప్పుమీద నెయ్యి పోస్తుంది.

ఇంతకీ: తెనుగువాడికి బంగాళీపాట తప్ప మరి గతి లేదూ?

మంత్రాంగం బెడిసికొట్టింది

అండమాను కైదీలనే విడిచిపెట్టడాని కంగీకరించిన గవర్నరు రాజప్రతినిధిగార్ల సద్భావాన్ని, బేహార్, యు. పి. కాంగ్రెస్సు మంత్రు లెందుకు శంకించాలీ?

ఇంతవరకూ విడిచిపెట్టబడ్డ కైదీలవల్ల కాని, వారిని పురస్కరించుకుని మరి వొకరివల్ల గాని యెలాంటి అల్లరీ

జరిగి వుండనప్పుడూ, ఇక ముందు కూడా అల్లర్లు జరక్కుండా వుండడానికి మేము పూచీ పడుతున్నా మని, మంత్రులు, నిక్కచ్చిగా శపథంపట్టి చెబుతూ వున్నప్పుడూ గవర్నరు రాజప్రతినిధిగార్లు వారి నెందుకు నమ్మకపోవాలీ?

ఇవి తేలవలసిన ప్రశ్నలు.

ఉభయపక్షాలవారూ పెద్దపెద్ద ప్రకటనలే చేశారు; కాని యెవరూ యిదమిత్థ మని స్పష్టంగా చెప్పినట్టు లేదు. ఆప్రకటనలు అసమగ్రా లని స్పష్టంగా తెలిసిపోతున్నది. తెరల వెనక చాలా పెద్దపెద్ద గొడవలే వున్నట్టు విశదపడిపోతున్నది.

పేచీలో వున్న ఖైదీలు చాలా కొద్దిమంది. అల్లరి చెయ్యడానికి—శాంతిని భంగపరచడానికి వొక్కడు చాలంటే వొప్పుకుంటాము. అయితే; దొరతనంవారికి సాధనసంపత్తి తక్కువగా వున్నదా? డిల్లీలో పెదవులు మెదిపి, ట్రంకుటెలిఫోనుద్వారా సేతువు మొదలు శీతాచలం దాకా మూడు నిమిషాలలో ఆర్డర్లు అందచెయ్యవచ్చునే? ఎక్కడికి పడితే అక్కడికి ఎయిరోప్లేనులమీద ఒక్క గంటలో సైనికులను దిగుమతీ చెయ్యవచ్చునే? పావుగంటలో అరదండాలు వేసి విద్రోహులను కారాగారాలలో ప్రవేశపెట్టవచ్చునే? మొదట 144—అదీ చాలకపోతే మార్షల్ లా—ఏమి లోటూ? ఇలాంటి పరిస్థితులు వస్తాయో రావో యెందుకు కాస్త పరకాయించకూడదూ?

నిజంగా అల్లర్లే జరిగితే కాంగ్రెస్సు అశక్తత అంతా వెల్లడి అయిపోతుందే? దానికి నామరూపాలు లేకుండా పోతవే?

ఎందు కింత తొందరా?

ఇది గవర్నర్లు తెచ్చిపెట్టిందిన్నీ కాదు. ఇది వైటుహాలు దాకా వెళ్లింది. లండను దాకా వెళ్లడం అంటూ వస్తే వైటుహాలులో చదికిలబడి వూరుకుంటుందా? అక్కడి అధికార్ల దృష్టి కేవలమూ భారతదేశానికి మాత్రమే సంబంధించి వుండదు. ప్రపంచకం అంతటా బాలెన్సు నిలుపుకోవలసిన బాధ్యత వారిది.

మరిన్నీ యిది, యిటు, మంత్రులే తెచ్చిపెట్టిందీ కాదు. రాష్ట్రీయకాంగ్రెస్సుసంఘాలలో కూడా యిది నలిగింది. అక్కడితో ఆగలేదు. అఖిలభారతకాంగ్రెస్సుసంఘం దాకా వెళ్లింది. కాని దానికి వ్యక్తిత్వం లేకపోవడంవల్ల—జీవనాడి దృఢంగా లేకపోవడంవల్ల గాంధిగారి దాకా వెళ్లింది. తమ బాధ్యత చాలా గొప్పది అని యెరిగివుండిన్నీ, తమకు తోచినట్టు మాత్రమే పని చేసే స్వభావం వారిది.

ఇంతకీ:

బేహారులో కాంగ్రెస్సు వ్యవహారా లేమీ బాగా లేవు. సమయం వస్తే, కాంగ్రెస్సుకి, కర్షకు లంటే యెంత చిన్నచూపో అక్కడ తేలిపోయి వుంది. యూ. పీ.లో కార్మికుల విషయంలో కూడా కాంగ్రెస్సు సవతి ప్రేమ వెల్లడిఅయిపోయింది. సోషలిస్టులూ, కర్షకబాంధవులూ సహించలేకపోయారు. ఎన్నికల ప్రణాళిక విషయం అక్కడ తర్జనభర్జనకు పాల్పడింది. మంత్రులకు అరికాళ్ల కింద మంటలు లేచాయి.

"హరిపురం కాంగ్రెస్సులో మంత్రులు చేసిన పనులన్నీ చర్చకు వస్తాయి. రాజకీయఖైదీల అందరి విడుదలకు ప్రయత్నిస్తాము అని యెన్నికల సమయాన వాగ్దానం చేశాము. ఎందు కట్లా చెయ్యలేదు అని హరిపురం కాంగ్రెస్సులో అడిగితే యేమిటి చెప్పడం?"

పంతుగారి ప్రకటనలో భాగం యిది.

ఏమిటి దీని భావం?

వెనక జర్మన్‌మంత్రి చెప్పినట్టు, కాంగ్రెస్సువారి యెన్నికల ప్రణాళిక, నిజంగా యిప్పుడు "స్క్రాప్ ఆఫ్ పేపర్" కాంగ్రెస్సు ప్రముఖులకు దానిమీద లక్ష్యమే వుంటే సోషలిస్టులు ఇంత చెలరేగవలసిన అగత్యం యేమీ లేదు. మరిన్నీ, కాంగ్రెసుమంత్రులకు, నిజంగా దాన్ని అమలుపరుస్తూనే వుంటే, "ఆశపథాలు మేము తీర్చుకుంటున్నా" మని మాటిమాటికీ చెప్పుకోవలసిన అవసరమే లేదు. చేసే వుంటే జరిగివున్నదాన్ని వొకరు చెప్పకుండా ప్రజలే గుర్తించగలరు. ఇక్కడి సోషలిస్టులు పరప్రత్యయనేయబుద్ధులు కనక కాంగ్రెస్సుకి వోటు

చేసిన దేశీయులకు యథార్థపరిస్థితులు తెలవకుండా వున్నవి. బేహార్‌లోనూ, యూ. పీ. లోనూ యిలా కాదు. అక్కడి సోషలిస్టులకు త్రాణ వున్నది. వారు ప్రజలలో మంచి ప్రబోధం చేస్తున్నారు. అంచేతనే రాజేంద్రప్రసాదుప్రభృతి కాంగ్రెసుప్రముఖులు, అక్కడ, తమ నిరంకుశస్వభావాన్ని వెళ్లకక్కవలసి వచ్చింది.

ఏతావతా. హరిపురం కాంగ్రెస్సులో రాజకీయ ఖైదీల మాట వొక్కటే రాదు. ఎన్నికల ప్రణాళిక అంతటిని గురించీ వస్తుంది. మంత్రులు దాని కేం చెబుతారూ? మెల్లిమెల్లిగా ఆచరణలో పెడుతున్నా మని చెప్పకతప్పదే? ఖైదీలవిషయం మాత్రం అలా యెందుకు చెప్పగూడదూ? ఎన్నికలకు ముందు "ఖైదీ– మాత్రమే ముందు విడిచిపెట్టేస్తాం" అని శపథం పట్టలేదే? పైగా, ఇప్పటికి విడుదల చెయ్యబడ్డ ఖైదీల సంఖ్య చిన్నది కాదే? ఖైదులో వున్నవారి సంఖ్య పెద్దది కూడా కాదే?

యూ. పీ. లో మిగిలి వున్న పదిహేనుగురు ఖైదీల విషయంలో కూడా వ్యక్తుల అర్హతలను పరిశీలించి, కొందరు కొందర్నిగా విడుదల చెయ్యడానికి గవర్నరు వొప్పుకున్నట్టు పంతుగారే చెబుతున్నారే? దానికంగీకరించడానికి తామున్నూ సిద్ధంగానే వున్నట్టున్నూ పంతుగారే చెబుతున్నారే?

ఇక యీ పేచీ యెందుకు రావాలీ?

కొంచెం సూక్ష్మవిచారణ చేస్తే యిక్కడ కిటుకు దొరుకుతుంది.

అదేమి టంటే?

దౌర్జన్యం చేసిన ఖైదీలలో పదిమందిని, గవర్నరుగారు ఆగస్టులో విడుదల చేయించారు. మంత్రులప్పటితో తృప్తిపడి, కొన్నిరోజులు గడిచాక మళ్లీ కోరారు. దానిమీద, గవర్నరుగారు, అక్టోబరులో మళ్లీ అయిదుగురిని విడుదల చేయించారు. ఆఅయిదుగుర్నీ విడుదల చేయిస్తూ మాత్రం, వారు, ఇక యింతకన్న యెక్కువ మందిని విడిచిపెట్టడానికి వీలు లే" దని ఖచితంగా చెప్పారు. మంత్రులప్పటికి వూరుకున్నారు.

ఇక మిగిలిన ఖైదీలు పదిహేనుగురు. వచ్చిన తగవంతా వీరి విషయంలోనే.

జనవరిలో మంత్రులు మళ్లీ కొసరడం ప్రారంభించారు. వారిలో యేడుగురి నయినా విడిచిపెట్టవలసిం దని పదే పదే కోరసాగారు. దానికి, గవర్నరుగారు తాము ఖచితంగా నిషేధించి వుండిన్నీ, "అందర్నీ ఒక్కమారుగా కాకుండా, వ్యక్తుల అర్హతలను పరిశీలించి అర్హతాభేదములను బట్టి ముందు వెనుకలుగా వదల" డానికి అంగీకరించారు. ఈసంగతి పంతుగారే అంగీకరించి వుండడం పైని చూపి వున్నాము.

అంటే యేమిటీ?

ఇక యెవరినీ విడిచిపెట్ట మని ఖచితంగా చెప్పి వుండిన్నీ, గవర్నరుగారు అదే పట్టుకుని భీష్మించుకూచోలేదు.

కాని యీ మాటు మంత్రుల ధోరణి మారింది. పంతుగారే యిలా అంటున్నారు.

"అర్హతను నిర్ణయించే అధికారమూ, ఎప్పుడు ఎవ్వరిని వదలవలెనో నిర్ణయించే అధికారమూ పూర్తిగా మా కియ్యవలసిన దనే మేము కోరినది. వాటిని మంత్రులే కాని గవర్నరు నిర్ణయించరా దని కోరితిమి"

ఈఅధికారం యెవరిది? మంత్రుల దైతే ప్రపంచం తల్లకిందు లయిపోదు. నిజానికి, పంతులుగారివంటి సమర్థులు ఈమాత్రం బాధ్యతను చక్కగా నిర్వహించుకోలేకపోరు. ఇది మంత్రులకు విడిచిపెడితే గవర్నరుగారు అసమర్థు లనీ అనిపించుకోరు.

కాని వున్న దల్లా యేమి టంటే?

పంతుగారు చేతులు కాలిన తరవాత ఆకులకోసం తడుముకున్నారు. దీన్ని పట్టిచూస్తే యీవూహా వారికి తట్టిందిగా కనపడదు.

ఎన్నికల ప్రణాళికకూ, మంత్రుల కార్యక్రమానికీ యేమీ సమన్వయం లేకపోయింది. ప్రజల విమర్శలు జోరయిపోయాయి. సోషలిస్టుల తొందర యెక్కువ అయిపోయింది. ఇక మంత్రాంగం విడిచిపెట్టి యివతలికి రావాలి. తప్పదు. అందుకోసం యెత్తిన యెత్తిది. ఇది

పంతుగారికి స్వయంభువు కాదు. కాంగ్రెస్సు గుజారంలో నుంచి ఆజ్ఞాపూర్వకంగా వచ్చింది.

పంతుగా రిందులో వున్న అసందర్భం గుర్తించలేని వారు కారు; కాని యొపురుచెప్పడానికి వల్లకాదు.

అర్హతను నిర్ణయించే అధికారమూ, ఎప్పుడు ఎవ్వరిని వదలవలెనో నిర్ణయించే అధికారమూ అగస్టులో గవర్నరు చెలాయించలేదూ? అక్టోబరులో కూడా గవర్నరే చెలాయించలేదూ? పంతుగారు ఈవిషయం అప్పుడే యెందుకు కదపలేదూ? ఈఅధికారం తమకి కావా లని—తమకే వుండా లని—తమదే అని అప్పుడే యెందుకు నిక్కచ్చిగా చెప్పలేదూ? అలా చెయ్యకపోవడంవల్ల, అది, గవర్నరుగారే చెలాయించ తగ్గదనే సంప్రదాయం ఏర్పడిపోలేదూ? స్థిరపడిపోలేదూ?

ఈసుడిగుండంలో, మంత్రులు, యీగడ్డిపరకను పట్టుకుని బైటపడదా మని చూశారు. కాని లాభం లేకపోయింది.

బేహారులో కూడా యిలాంటివే తటస్థించాయి.

అందరూ రాజీనామా లిచ్చేశారు.

ఎలా గేనా మంత్రిపదవులు విడిచిపెట్టెయ్యా లనే తహతహ తప్ప యిందులో మరేమీ లేదు.

పోగా,

ఇక్కడ మరొక్క సంగతి కూడా ఆలోచిండవలసి వుంది.

పేచీలో వున్న కైదీలు నిజంగా దౌర్జన్యం చేసే వుండవచ్చు; కాని అపనే చెడ్డది కాని దానికి ప్రేరకాలైన కారణాలు తుచ్ఛాలూ, నీచాలూ కావు. స్వరాజ్య సంపాదనవాంఛ తప్ప అందులో మరొక క్షుద్రవాంఛ లేదు. వారు, వుడుకురక్తం కలవారు కావడంవల్లనే అలాంటి దుడుకుతనానికి సాహసించారు; కాని బాగా ఆలోచించి కాదు. ఇక యిప్పుడు. ప్రభుత్వంలో స్ఫుటమైన మార్పులు వచ్చాయి. రాష్ట్రీయస్వపరిపాలనాధికారం దేశీయుల కిచ్చా మని బ్రిటిషువారే అంటున్నారు. కనక పరిస్థితులు పూర్తిగా మారాయి. ఆ‌కైదీలు, ఏకారణాల వల్ల ఆదౌర్జన్యాలు చేశారో ఆకారణా లిక వుండవు. ఉండినా అంత వుద్రేకం కలిగించవు. వారి బుద్ధికి కొంత, సంస్కారం కూడా యేర్పడింది. అంచేత, వారు, దౌర్జన్యం చెయ్యడానికి యిక సిద్ధపడ రని నిష్కర్షగా చెప్పవచ్చు. లా—ఆర్డర్లను కాపాడవలసిన బాధ్యత తమ వారికి సంక్రమించింది కనకగూడా, వారు, దౌర్జన్యం మానుకోవలసిన అగత్యం పూర్తిగా యేర్పడ్డది.

ఇలాగ, ఆకాలము, ఆప్రభుత్వము, ఆకారణాలు మారిపోయినప్పుడు, వారికి, ఆశిక్ష లెందు కుండాలి?

రాజకీయ కైదీలను పూర్తిగా విడిచిపెట్టా లని కాంగ్రెస్సువారికి కలిగిన నిశ్చయాన్ని, మేము, యీవిధంగా హృదయపూర్వకంగా సమర్థించ గలము; కాని మద్రాసు మాట యేమిటి?

రాజకీయ కైదీలను విడిచిపెట్టే అధికారం లేకపోయిందని బేహారు, యూ. పీ. మంత్రులకు రాజీనామాలిచ్చేసి, వచ్చెయ్యం డని ఆజ్ఞాపించిన కాంగ్రెస్సుప్రముఖులు, రాజకీయ కైదీలనే సృష్టించిన మద్రాసుమంత్రులను క్రమశిక్షకు పాల్పరచకుండా యెలా వూరుకున్నారూ?

కాంగ్రెస్సువారికి, బేహారు, యూ. పీ. మంత్రుల చర్య యశస్కరమూ, మద్రాసుమంత్రుల చర్య మాయని మచ్చ. మద్రాసుమంత్రుల చర్య యశస్కరమూ, బేహారు, యూ. పీ. మంత్రుల చర్య తీరనికళంకం.

మంత్రుల రాజీనామాకు కారణం యిదన్నమాట

"మీప్రత్యక్ష చర్యను ఇక్కడ ప్రదర్శించరాదు. మిమ్ము రెండేండ్లనుండి సహించుచున్నాము. ఇకముందు సహించజాలము. మీకు తగిన శాస్తి చేయుదుము"

ఇవి పటేలుగారి సింహగర్జనలు.

వారి "ప్రతివాద (ది?) భయంకరత్వా"నికివి విజయధ్వజాలు.

హరిపురం కాంగ్రెస్సు విషయనిర్ణయసభలో, బేహార్, యూ. పీ. మంత్రుల రాజీనామాలను పురస్కరించుకుని, పటేలుగారు, గాంధిగారు తయారు చేసిన తీర్మానం

సొంతంగా ప్రతిపాదించి, దానిమీద రేగిన చర్చలో సోషలిస్టులను వుద్దేశించి ఇలా గర్జించారు.

"అంతట అతివాదవర్గమువారు కోపముతో కేకలు వేసి, లేచి మాట్లాడ దలచగ, పటేలు అనుకూలురు అంతకన్న యెక్కువగ అరచి కూర్చోపెట్టిరి"

సోషలిస్టులు (అతివాదివర్గంవారు) దీని కేం చెబుతారో వినా లనీ, దీనిమీద యేం చేస్తారో చూడా లనీ మా కేమీ ఆదుర్దా లేదు. ఏమంటే? ఆ అతివాదులూ, అమితవాదులూ కూడా వొకే (కాంగ్రెస్సు) వలయంలో సమవుజ్జీ లయి వున్నారు. ఇలాంటి తూలుమాటలు దాని కనుకూలం అయినా, ప్రతికూలం అయినా యిరు తెగలవారూ కూడా యున్నైపెద్దు ఘంటు కోసం శంటాలుపడుతున్న వారు; కనక వారిలో వారే ఆవిషయం సరి చూసుకుంటారు.

ఇక వున్న దల్లా యేమి టంటే?

కాంగ్రెస్సు శాంతపద్ధతులలోనే నడుస్తూ వుందనే వారికి, ఈమాటలు, కొంచెం పరిజ్ఞానం కలిగిస్తాయి. గవర్న మెంటుకూడా, ఆర్డినెన్సుమీద ఆర్డినెన్సు ప్రయోగించి, దేశం అంతటా లాటీవిహారం చేయించి, కాంపు జెయిళ్లను కూడా యేర్పాటు చెయ్యవలసివచ్చినప్పుడు, ప్రతిపక్షులను గురించి బహిరంగంగా యింత తీవ్రభాష వుపయోగించలేదు.

బహుశా గాంధిగారి సమక్షంలోనే యివి ఉచ్చరించబడి శంకున పోసిన తీర్థా లయి వుంటాయి.

అయితే: పటేలుగారు ఇంత వుద్రిక్తు లయిపోడానికి కారణం యేమిటి?

ఇదీ యిక్కడ ప్రశ్న.

వచ్చిన పుట్టిమునక అంతా యేమి టంటే?

పటేలు అనుకూలురు పూర్తిగా మంత్రిపదవీ ముగ్ధు లయి వున్నారు.

సోషలిస్టులు పూర్తిగా మంత్రిపదవీవిముఖు లయి వున్నారు.

కాని, ఉభయులకూ కాంగ్రెస్సువేదిక యేకపీఠం.

వివాహబంధం ఇంకా దృఢంగానే వుండినా, ప్రత్యేకాశయాలతో—ప్రత్యేక సంకల్పాలతో—ప్రత్యేకకార్యక్రమంతో—ప్రత్యేకప్రాప్యాలకోసం ప్రవృత్తులై, ఉత్సాహవ్యగ్రులై వున్న దంపతుల స్థితి యిది.

దీనివల్ల యేం జరిగిందీ?

బేహార్‌లో కర్షకులు తీవ్రవ్యవసాయం ప్రారంభించారు.

యూ. పీ. లో కార్మికులు ప్రత్యక్షకర్మ ప్రారంభించారు.

సోషలిస్టులను గురించి, పటేలుగారు "సంయుక్త రాష్ట్రములందు అల్లు (సమ్మెలు కట్టించడం) చేసి కార్మికుల స్థితి చాల దీనస్థితికి తెచ్చిరి" అన్నమాటలే దీనికి ప్రత్యక్షనిదర్శనం.

మరిన్నీ, ఈచర్చాసందర్భంలో, సోషలిస్టుల వైఖరి స్పష్టపరుస్తూ, మసానీగారు "బీహారుసంయుక్తరాష్ట్రములం దేర్పడిన క్లిష్టపరిస్థితులకు సోషియలిస్టుపక్షమువారు కొంతవరకు బాధ్యులని కొందరు చెప్పుచున్నారు. ఇందులకు సోషియలిస్టుపక్షమువారు సిగ్గుపడుట లేదు. బ్రిటిషు అధికారమునకు కాంగ్రెసువారు లొంగిపోకుండ ప్రతిఘటించుటకు సోషియలిస్టుపక్షమువారు బాధ్యులైనచో ఇది గర్వపడవలసిన విషయము" అన్నమాటలున్నూ బలమైన సాక్ష్యం.

ఇంతే కాదు. మంత్రిపదవులను గురించి యీవుభయవర్గాల దృక్పథములూ యీ తీర్మానపు చర్చాసందర్భంలోనే చక్కగా వెల్లడి అయినవి.

"ఎట్టి క్లిష్టపరిస్థితులైనను ఎదుర్కొని, అవసరమగు చర్య తీసికొన మనము సిద్ధముగ నుండుటచే కొంత సహనము ఇప్పుడు చూపెదము. ఈకారణమువల్లనే ఇతరరాష్ట్రములందు మంత్రులు వెంటనే రాజీనామా యివ్వవలయు నని కాంగ్రెసువారు నిర్ణయించలేదు"

ఇవి పటేలుగారి మాటలు.

"ఈరెండు (బీహార్, యూ. పీ.) రాష్ట్రములందలి గవర్నరులు తమ వైఖరిని మార్చుకొనకుండిన బ్రిటిషు ప్రభుత్వపు సవాలును అంగీకరించి ఇతరరాష్ట్రములయందలి మంత్రులు కూడ రాజీనామా యిచ్చి అసహాకారోద్యమమునకు గడంగవలసియుండును. ఇంతకన్న వేరు

మార్గము లేదు. ఒక రాష్ట్రమున కాంగ్రెస్సువారు ప్రభుత్వమును ఎదిరించుట, మరికొన్ని రాష్ట్రములందు మంత్రులు పరిపాలనము జరుపుట విపరీతముగ నుండును"

ఇవి మసానీగారి మాటలు.

బేహార్, యూ. పీ. మంత్రులు రాజీనామా యిచ్చినందుకే పటేలుగారు సహించలేకుండా వుండగా, ఆరెండు రాష్ట్రాలవారు మాత్రమే రాజీనామా యిచ్చినందుకు సోషియలిస్టులు అగ్గయిపోవడం—నిజంగా యిది సుఖసుఖాల తేలిపోయే విషయం కాదని వేరే చెప్పడం యెందుకూ?

అంటే యేమి తేలుతున్నదీ?

సోషియలిస్టులు చేసే అల్లరిని పురస్కరించుకుని, వారి ప్రోత్సాహంవల్ల ప్రజలు చేసే ఆందోళనం చూసి, బేహార్, యూ. పీ. మంత్రులు తెగే దాకా లాగారు. అదేమో రాజప్రతినిధిగారు కూడా యీసందర్భంలో తొందరపడ్డారు.

ఏది యేమయినా, యీరాజీనామాల సందర్భంలో మంత్రుల వేగిరపాటే ప్రాతిపదిక అని స్పష్టపడిపోతున్నది.

దానికి బలమైనకారణం సోషలిస్టుల పూదర.

ఇదీ సంగతి.

పత్రికాసంపాదకుల సమావేశం

"ప్రజ" పత్రికాసంపాదకులు, బోడపాటి శివరామకవిగారు, రాజమహేంద్రవరంలో, తెనుగుపత్రికల సంపాదకుల సమావేశం జరపాలని వుద్దేశించుకుని వున్నారు. స్థానికపత్రికలవారందరూ అంగీకరించి పూర్ణసహకారం చేస్తే చాలా శీఘ్రంగానే అది నెరవేర్చాలని వారు ఉత్సాహపడుతున్నారు.

"ఎవరి పాక్షికసిద్ధాంతాలను వారు పాటించుకోవచ్చు. ఎవరి పాలసీని వారు అనుసరించుకోవచ్చు; కాని ఆంధ్రజాతీయవిషయాలు వచ్చినప్పుడు మాత్రం—ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణవిషయం వచ్చినప్పుడు మాత్రం అందరూ ఏకాభిప్రాయం వెల్లడించాలి. సత్వరాంధ్రరాష్ట్రసిద్ధికి తీవ్రకృషి చెయ్యాలి. సమయం వచ్చినప్పుడు అందరూ వీటికే ప్రాముఖ్యం యివ్వాలి" మేము గ్రహించినంత వరకూ, ఈసమావేశం జరపడంలో, కవిగారి వుద్దేశం యిదీ.

ఇందులో అనౌచిత్యం యేమీ లేదు. అస్వాభావికమూ, స్వార్థమూ కూడా యేమీ లేదు. జర్జరితమై పోయి వున్న జాతి, ఇలాంటి ప్రణాళికలతో గాని అభివృద్ధి మార్గం పట్టదు.

ఈసంకల్పానికి మేము స్వాగతం యిస్తున్నాము. కవిగారికి మా అంగీకారమూ, సహకారసంసిద్ధతా విశదపరుస్తున్నాము.

తెనుగుపత్రికల సంపాదకు లందరూ ఈవిషయంలో తమ అభిప్రాయాలు సూచించి కవిగారిని ప్రోత్సాహపరచకోరుతున్నాము.

హరిపురం కాంగ్రెస్సు

కాంగ్రెస్సు మహాసభయొక్క యాభై వొకటో సమావేశం దేవేంద్రవైభవంగా జరిగిందని వార్తలు.

అయి వుండవచ్చు. అందుకు ఆశ్చర్యపడవలసిందేమీ లేదు. ఏమంటే? అది సంభవమే.

ముప్ఫయి లక్షల సభ్యులున్న పక్షం. ఇతరపక్షాలకంటే తమ పక్షానికే ప్రాబల్యం యెక్కువగా వుండాలని పరమోత్సాహం వున్న నియంతలు. ఆనియంతలకు తమ మీదే పరమాదరమనీ, సర్వమూ తమతోటే వుందనీ మురిసిపోయే నాయకులు. అపారమైన ధనం. అనేక భాషల్లో అనేక దైనికపత్రికలు.

పైగా, ప్రస్తుతం "ఏడు" రాష్ట్రాలలో మంత్రాంగాధికారం. దానికి తోడు ప్రాపంచికప్రవృత్తీ, రాజకీయపరిస్థితులూ అవగాహన చేసుకోలేని జనసామాన్యం.

ఏం లోటూ? ఎందరు హాజరు కావడానికయినా, ఎంత చక్కగా జరగడానికయినా, దాని వార్త లెంత త్వరగా—ఎంత దూరం వ్యాపించడానికయినా అన్నీ అవకాశాలే.

సంతోషమే.

అయితే: జనసామాన్యాని కింతకంటే యేమీ అక్కర్లేదు; కాని కాంగ్రెస్సు జరిగిందంటే పరిశీలించవలసిన సంగతులు ఇవే కావు.

ముప్పయి లక్షల సభ్యులున్నారంటే ప్రజాస్వామికత్వానికి అందులో యెన్ని అవకాశాలుండాలీ? ఎంత హృదయవైశాల్యం వుండాలీ?

ఈదృష్టితో చూస్తే,

కాంగ్రెస్సుకి, గాంధిగారి సాచివ్యం వచ్చింది మొదలు అధ్యక్షవరణంలో నామినేషనే కాని ఎన్నికలు జరగడం లేదు. ఈవిషయం మొన్నటి లక్నో సమావేశం మొదలు బహిరంగం అయిపోయింది.

ముందు, ఏదో వొక కారణాన్ని పురస్కరించుకుని, గాంధిగారు, "ఈసంవత్సరం ఫలానావారి నెన్నుకోవలసిం" దని తాఖీ దివ్వడం. ఆపెద్దమనిషేకాక, అప్పటి కితరులు కూడా ఆ ఆశతో వున్నవా రుంటే వారంతా వితుడ్రా చేసుకోవడం. అలా చేసుకోనివారిమీద ఏదో విధంగా తరవాత కక్ష సాధించడం. రాష్ట్రీయకాంగ్రెస్సు సంఘా లన్నీ ఎన్నికల తంతు ప్రదర్శించడం.

అలా ప్రకటించబడ్డ అధ్యక్షుడు, తన వుపన్యాసం తయారుచేసుకోడానికి ముందు గాంధిగారి దగ్గిరికి వెళ్లి వుపదేశం పొందడం. రాత పూర్తి అయిన తరవాత, గద్దె యెక్కడానికి ముందు వారికి వినిపించి, వుంటే సవరణలు చేయించుకోవడం.

ఇందులో యేమి ధర్మం వున్నదీ?

కార్యసంఘసమావేశం జరుగుతుం దంటే—వర్కింగు కమిటీ సమావేశం జరుగుతుం దంటే ముందు ప్రముఖులందరూ వార్ధావెళ్లి గాంధిగారి సలహాలు పొంది, తరవాత నిర్ణీతస్థలాలలో తంతు నడిపి వాటిని బహిరంగపరచడం.

ఇందుట్లో న్యాయం యేమున్నదీ?

దేవేంద్రవైభవంగా జరిగిందన్న హరిపురం సమావేశంలో సోషలిస్టుల ప్రాతికూల్యం తప్పదని మహాసభలో ప్రతిపాదించి తీర్మానించవలసిన ప్రస్తావాలు కూడా ఈసంవత్సరం గాంధిగారి సమక్షంలో కార్యసంఘమే నిర్ణయించేసింది.

ఇది మాత్రం యేమి సక్రమంగా వున్నదీ?

ఈసంవత్సరం మరొక విశేషం.

అధ్యక్షులుగా "డిక్లేరు" చెయ్యబడకపూర్వం, సుబాస్‌బోసుగారు, గాంధిగారి నాయకత్వంవల్ల దేశం పూర్తిగా చెడిన దనీ, జాతి యుగయుగాలకు వెనకబడిపోయిం దనీ స్పష్టంగా పత్రికలకు రాశారు; కాని "యథాపూర్వం" గా అధ్యక్షు లనిపించుకున్న తరవాత, ఉపన్యాసవిషయాలు గాంధిగారి నడిగి నిర్ణయించుకున్నారు. తయారైన వుపన్యాసం, హరిపురంలో, ముందు గాంధిగారికి చూపించి, సవరణలు చేయించుకున్నారు.

లోకసామాన్యధర్మాన్ని బట్టి పెద్దల సలహాలూ, సవరణలూ కోరడం మంచిదే; కాని, గాంధిగారి నాయకత్వాన్ని అంతగా నిరసించిన బోసుగారికి ఇలా చెయ్యడం వ్యక్త్యపేక్షయా లోపం కాదూ?

హరిపురంలో, కాంగ్రెస్సు, గాంధిగారు కాదన్న యేవిషయం అంగీకరించగలిగిందీ? వా రుచ్చరించిన యేఅక్షరం కాదనగలిగిందీ?

ముప్ఫయి లక్షలమందీ ప్రయిమరీ సభ్యులుగా చేరడం, క్రమాంతరాలు గల అనేక ఎన్నికల్లో కిందా మీదా పడడం, అతివాదిమితవాదిభేదాలు పెంచుకుని నానా అల్లరీ, నానా హంగామా, నానా రసాభాసూ చేసుకుని కాంగ్రెస్సు ప్రతినిధిత్వం సంపాదించుకోవడం, దుంపలుదంపలు చేసుకుని హరిపురం వెళ్లి నానా యిబ్బందులూ పడడం, అభిప్రాయభేదాలు వచ్చినప్పుడుకూడా నోరెత్తడానికి వీలులేక, కళ్లు అప్పగించి, గుటకలు మింగుతూ అతిప్రయత్నంమీద చేతు లెత్తడానికేనా?

కీర్తిశేషులయెడల సానుభూతి ప్రకటించే తీర్మానం

సందర్భంలో అధ్యక్షులవారికి కూడా ముఖపిధానం చేసెయ్యడ మేనా ?

ఇలాగ యెటు చూసినా, కాంగ్రెస్సులో వొకరిద్దరు వ్యక్తులే నిరంకుశంగా ప్రవర్తించడం జరుగుతున్నది. ప్రజాస్వామికత్వం యేమీ లేదు.

మొత్తానికి, అధ్యక్షుని వుపన్యాసంలోనూ, తీర్మానాలలోనూ గాంధిగారి యిష్టం వొక్కటే వెల్లడి అవుతున్నది ; గాని —చెలామణీ అవుతున్నది ; గాని కాంగ్రెస్సు పక్షం పేరట వొక ప్రత్యేకవలయంలో చేరి వున్న ముప్ఫయి లక్షల దేశీయుల వాణీ యెక్కడా యెంతమాత్రమూ వెల్లడి కావడం లేదు. అసలు కన పడడమే లేదు.

కాంగ్రెస్సు దేవేంద్రవైభవంగా జరిగింది.

అంతే.

యేమిటి జరిగితే ?

పెద్ద లేం చేస్తున్నారు ?

గుంటూరుకాలేజీవిద్యార్థులు సమ్మె కట్టా రంటే, అది క్రిష్టియన్ కాలేజీ కనక, తన్నిర్వాహకుల దృక్పథమూ, మన దృక్పథమూ భిన్నంగా వుండేవి కావడంవల్ల, సందిగ్ధా లైన పరిస్థితు లేవో వచ్చివుండ వచ్చు నను కున్నాము. కాని బందరు విద్యార్థు లెందుకు సమ్మె కట్టవలసివచ్చిందీ ? ఇంకా మరికొన్ని చోట్ల హైస్కూళ్ల విద్యార్థులు కూడా సమ్మెలు చేశారు. వాటి కేం అనుకోమూ ?

అన్నిటినీ మించాయి విశాఖపట్నం వైద్యవిద్యార్థుల సమ్మె, ఆంధ్రయునివర్సిటీ కాలేజీ బి. కాం. విద్యార్థుల సమ్మెనూ.

వీటి కేమిటీ సమాధానం ?

నిజంగా, అభిమానం వున్నచోట, ఇంతకంటే సిగ్గుపరిచే సన్నివేశం మరివొకటి వుండదు.

యునివర్సిటీ వే రయింది కాని, మనకి, ప్రభుత్వం వేరు కాదే ? మద్రాసు గవర్నమెంటు, ఆంధ్రయునివర్సిటీకి, మద్రాసు యునివర్సిటీతో సమాన మైన తాహతు ఎందుకు కలిగించదూ ?

గవర్నరు వంటి యురపియన్ ఆఫీసర్లకు ఇలాంటి స్వల్పవిషయాలలో ప్రత్యేకోద్దేశా లేమీ వుండవు. విశిష్టమైన పోలసీ కూడా వుండదు. పోగా, గవర్నమెంటులో పెద్దపదవు లాక్రమించుకుని వున్న మనవా రేం చేస్తున్నారూ ?

మన మద్రాసుమంత్రులు బ్రహ్మాండభాండం వొరగతోసేస్తా మని ప్రణాళికలు ప్రకటించిన కాంగ్రెస్సువారు కాని జస్టిస్సువారు కారు. వీరి కేనా యేడో మాసం దాటింది కాని అధికారం చేతికి వచ్చి యివాళా నిన్నా కాదు. పైగా, యీవిషయం యెవరూ కదపలేదేమో అనుకుంటే కాన్వొకేషను సందర్భంలో విద్యార్థులు రాజగోపాలాచారిగారికి విన్నవించుకునే వున్నారు. అంతే కాకుండా రిజస్ట్రారు ప్రకటన చూస్తే అప్పటికి చాలా రోజులు వెనకటినుంచే యునివర్సిటీ అధికారులు శ్రద్ధచేస్తున్నట్టు కనిపిస్తుంది.

అయినా యిది యెందు కిలా జరగవలసివచ్చిందీ ?

సెనేటుసిండికేటుమెంబర్లలో కూడా చాలామంది కాంగ్రెస్సుబురఖా వేసుకున్నవారే. వారిలో ఎం. ఎల్. ఏలూ, ఎం. ఎల్. సీలూ కూడా వున్నారు. వా రేనా యీవిషయం శాసనసభలో యెందుకు కదపలేదూ ?

ఇంతే కాక : విద్యార్థుల తండ్రుల మాట యేమిటీ ? వారిలో కొందర్ని శుద్ధవేదజడుల కిందా, విద్యాహీనుల కిందా జమకట్టేసినా, చాలా మంది ఆఫీసర్లూ, వకీళ్లూ, వుపాధ్యాయులూ అయి వున్నారు. తమ బిడ్డల గతి వారి కేనా తోచకపోవడం యేమిటీ ?

పబ్లిక్ సర్విస్ కమిషనులో కూడా ఆంధ్రు లున్నారు. జాతిపరంగా అయినా యీవిషయం వారు ఆలోచించ వచ్చునే ?

ఇంత మంది పెద్దలు— హేమాహేమీ లుండగా విద్యార్థులా తంటాలు పడడం ? వా రయినా యిలాగ సత్రయాగం ప్రారంభిస్తేనా పెద్దలకు చీమకుట్టడం ?

ఇంత రగడ పెరగకపోతే, యీవైద్యవిద్యాస్నాతకులూ, బి. కాములూ ఎప్పటికీ గతిలేనివా రయిపోవలసిం దేనా ?

ఈవిషయాలు కూడా సంపూర్ణస్వరాజ్యం వచ్చాకే పరిష్కరిస్తారా కాంగ్రెస్సాంధ్రులు ?

ఆంధ్రరాష్ట్రం మాట యేమిటి?

డాక్టరు పట్టాభిసీతారామయ్యగారు, సంస్థానప్రజల విషయంలో, పట్టుపట్టి హరిపురం కాంగ్రెస్సులో కొంత అనుకూల్యం కలిగించడం బాగానే వున్నది. కాంగ్రెస్సువల్ల కొంతయినా ప్రయోజనం కలగడం అంటూ వస్తే సంస్థానప్రజలకు కూడా ఆకొంతలో కొంత కలుగుతుంది. ఇటు హైదరాబాదు సంస్థానంలో అధికసంఖ్యాకులూ, అటు మైసూరుసంస్థానంలో కొన్ని లక్షలూ ఆంధ్రులే కనక ఈవిధంగా మనం సంతోషించవచ్చు; కాని ఆంధ్రరాష్ట్రంమాట యేమిటి?

భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రాల సంగతి వారు కాంగ్రెస్సులో కదిపారు కారేం?

మరిచిపోయారా? అనవసరం అని తోచిందా? అవకాశం లేకపోయిందా? సాహసమే కలక్కపోయిందా?

బొంబాయి అసెంబ్లీలో కర్నాటకరాష్ట్రప్రస్తావన వస్తున్నది. మద్రాసు అసెంబ్లీలో ఆంధ్రరాష్ట్రప్రస్తావన చేసేటట్టు, డాక్టరుగారు, తమ రాష్ట్రీయసంఘాధ్యక్ష హోదాలో ఆంధ్రకాంగ్రెస్సు ఎం. ఎల్. ఏ లకు విధించారా?

సందర్భం చూడగా, రెండోమాటు ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్సు సంఘాధ్యక్షత సిద్ధించడం తోటే, వారికి, ఆంధ్రరాష్ట్రప్రస్తావనవిషయంలో అశ్రద్ధ కలిగినట్టు కనపడుతుంది.

ఇప్పుడు కాంగ్రెస్సు వర్కింగుకమిటీమెంబరుషిప్పు కూడా వచ్చింది. ఇక అది అనవసరమే అని తోస్తుందేమో?

హిందీ ముప్పు తెచ్చిపెడుతుంది

హరిపురం కాంగ్రెస్సుకి వెళ్లిన నవశక్తి ప్రత్యేకప్రతినిధి యిలా గోలపెడుతున్నాడు.

"కాంగ్రెస్సు విషయనిర్ణయసభ జరగడానికి ఒక రోజు ముందే నేను హరిపూర్‌లో దిగాను. కాని నేను చూచిన దృశ్యాన్ని బట్టి మరొక రెండు రోజులు ముందుగా రావలసి యుండే దని యెంతో విచారించాను. కారణం ఏమంటే?—విఠల్‌నగర్‌లో యెక్కడ చూచినా, గుజరాతీ భాషే తప్ప మరొక భాషే కనపడలేదు. ఇదివరలో నేను జైల్లో నేర్చుకున్న హిందీ హరిపూర్‌లో సహాయపడకపోతుందా అనుకున్నాను. కాని, ప్రతినిధుల క్యాంపులు, ప్రేక్షకుల క్యాంపులు, పాయఖానాలు, స్నానపుకుళాయిలు, వంటశాలలు—వీటి అన్నిటి పైనా గుజరాతీ భాషే గాని రెండో భాష కనపడలేదు. వాలంటీర్లు మాటాడే భాష గుజరాతీ, దేశసేవికలు మాటాడే భాష గుజరాతీ, కెప్టెన్లు కూడా అదే భాష, ఎవరికీ హిందీ తెలియదు. ఇంగ్లీషు అసలే మాట్లాడరు కదా యీ పల్లెటూరి కాంగ్రెస్సులో?"

ఏమిటి యీ మరన్యాయం?

గాంధిగారూ, పటేలుగారూ తమ రాష్ట్రంలో మాత్రం హిందీని అడుగుపెట్టనివ్వరా యేమిటి?

తమ భాష అంటే వారి కంత తీపా? ఇతర్ల భాషలు మాత్రం మట్టికొట్టుకు పోవాలా?

గాంధిగారు దక్షిణదేశభాషలను చంపెయ్యడానికే వ్రతం పట్టా రంటే యెగసిపడేవా రిప్పు డయినా కళ్లు తెరుస్తారా?

కాంగ్రెస్సులో కూడా హిందీకి బలాదూరు సంభవించినప్పు డాహిందీని మనవాళ్లెందుకు నేర్చుకోవాలీ? హిందీప్రచారంలో దౌర్జన్యం తప్ప మరేమేనా కనపడుతున్న దా?

ఇంతకీ:

ఇందులో మన కాంగ్రెస్సుముగ్ధులకూ హిందీదాసులకూ జ్ఞానోదయం కలిగించే సన్నివేశం వొకటి వున్నది.

మన ఆంధ్రదేశంలో మళ్లీ కాంగ్రెస్సు జరిగితే మన ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు కాంగ్రెస్సు కాంపులో వ్యవహారం అంతా ఆంధ్రంలోనే జరగా లని విధించగలడా? విధిస్తే తక్కిన సభ్యులు ఆయనను బతకనిస్తారా? వారు బతకనిస్తే, కెప్టెనులూ, దేశసేవికలూ—చివరికి వాలంటీర్లూ ఆయన ఆజ్ఞలను మన్నిస్తారా?

సామాన్యభాషట, జాతీయభాషట, ఏభాషకు ఎంత విలవ యివ్వాలో, గాంధిగారు ఎలాంటి వుచ్చులు పన్నుతున్నారో తెలుసుకోలేని ఆంధ్రులకు సామాన్యభాషా, జాతీయభాషా కూడా కావాలా?

ధిక్!

సిగ్గు సిగ్గు.

ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయం

నాళం కృష్ణారావుగారివి

1 తేనెచినుకులు 0-8-0, 2 పాలతరగలు 0-8-0, 3 గోరుముద్దలు 0-4-0, 4 మీగడతరకలు 0-5-0, 5 వెన్నబుడగలు 0-6-0, 6 గోగీతము 0-2-0, 7 పైడిలేడి 0-2-0, 8 ముద్దు 0-4-0, 9 దీపావళి 0-8-0, 10 విరిదండ 0-8-0.

ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారివి

1 నాయకురాలు 1-0-0, 2 సంగీతసాపసాని 0-1-0, 3 సోది 0-1-0, 4 భావతరంగాలు 0-1-0, 5 హరిజననాటకం 0-1-0.

కవితా సమితివారివి

1 వైశాఖి 1-0-0, 2 ఉత్కళపతనము 0-12-0, 3 ప్రభవ 0-8-0 4 పూలమాల 0-4-0.

మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారివి

1 కాంతంకథలు 1-0-0, 2 నేనూ మా కాంతం 0-4-0, 3 ఉపాధ్యాయుడు 0-8-0, 4 వక్రరేఖ 1-0-0.

పురాణం సూరిశాస్త్రిగారివి

1 నాట్యోత్పలం 1-0-0, 2 నాట్యాశోకం 1-0-0, 3 విమర్శక పారిజాతం 1-0-0, 4 ఆంధ్రనాకట సంస్కరణం 0-4-0.

ప్రకీర్ణకాలు

1 నౌకాభంగం 0-12-0, 2 గోల్కొండకవుల సంచిక 2-0-0, 3 ఉచ్ఛలవిపాదం 0-12-0, 4 రెడ్డికుల నిర్ణయచంద్రిక 1-4-0, 5 సంఘోద్ధరణం 0-6-0, 6 కర్నూలు రాజవంశావళి 0-2-0, 7 ప్రాచీనాంధ్ర నౌకాజీవనచారిత్రం 1-0-0, 8 మునిమాపు 0-12-0, 9 వకుళమాల 0-12-0, 10 సుందరి 1-0-0, 11 నాటకోపన్యాసములు 1-0-0, 12 హృదయ విహంగము 0-4-0, 13 ఆంధ్రమహాసామ్రాజ్యము 1-4-0, 14 Age of Mahabharatawar 1-0-0, 15 జడగంటలు 0-8-0, 16 రహస్యలేఖ 0-8-0, 17 చక్రపాణి 0-8-0, 18 ఆంధ్రకావ్యాలంకార సూత్రవృత్తి 1-4-0, 19 సచ్చిదానందం 1-0-0, 20 గీతమాలిక 0-12-0, 21 సోమనాథవిజయం 0-12-0, 22 భాగవతావతరణం 0-8-0, 23 నవకుసుమాంజలి 1-4-0, 24 చంద్రగుప్త 1-4-0, 25 పునర్వివాహం 1-0-0 26 సాహిత్యమీమాంస 1-8-0, 27 నాటకవిమర్శ 2-0-0, 28 విరిసెజ్జ 0-8-0, 29 వేయిస్తంభాలగుడిశాసనం 2-0-0, 30 మల్లికార్జునరావు 0-10-0, 31 ఆంధ్రహృదయం 0-8-0, 32 రత్నాపణం 0-8-0, 33 విజయనగర సామ్రాజ్యమందలి ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర 1-8-0, 34 సంజయ రాయబారం 1-0-0, 35 కృష్ణరాయబారం 1-0-0, 36 కృష్ణసంజయరాయబారం 2-0-0, 37 కర్ణచరిత్ర 0-10-0, 38 శ్రీకృష్ణుడు 0-8-0, 39 కౌరవాకి 1-0-0, 40 అవును 0-8-0, 41 అప్పుడు 0-8-0, 42 ఇప్పుడు 0-8-0, 43 నిజం 0-8-0, 44 కాలక్షేపం 0-8-0, 45 రసాంజలి 0-2-0, 46 వసంతము 0-4-0.

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారివి

1 రక్షాబంధనం 1-0-0, 2 శ్మశానవాటిక 0-8-0, 3 వారకాంత 0-4-0, 4 గూడుమారిన కొత్తరికం 0-2-0, 5 కలంపోటు 0-3-0 6 విజయనగరరాజుల కథలు 0-2-0, 7 చిత్తూరు రాజులకథలు 0-3-0, 8 ఢిల్లీచక్రవర్తుల కథలు, 0-3-0, 9 గోల్కొండనవాబుల కథలు 0-1-0 10 ప్రబుద్ధాంధ్ర అయిదోసంపుటం గ్లేజాకాగితాలు చక్కని బైడింగు 2-0-0.

కురుగంటి సీతారామయ్యగారివి

తంజాపురాంధ్రనాయకరాజుల చరిత్ర. 2-0-0

రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారివి

1 కవితాంజలి 1-0-0, 2 జడకుచ్చులు 1-0-0

చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారివి

1 ఆంధ్రులచరిత్ర 5వ భాగం 2-0-0, 2 శ్రీనాథమహాకవి 2-0-0 3 అళియరామరాయలు 1-8-0, 4 తిమ్మరుసుమంత్రి 1-0-0.

గొబ్బూరి వేంకటానందరాఘవరావుగారివి

మహామేధావులు. 1-0-0

మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారివి

1 తెనుగు తోబుట్టువులు 0-8-0, కవిగారి మనుగడ 0-8-0.

డాక్టరు గుళ్లపల్లి నారాయణమూర్తిగారివి

ఆరోగ్యశాస్త్రము 2-0-0

(ఇది ఆంధ్రయునివర్సిటీవారేర్పరిచిన పోటీపరీక్షలో అత్యుత్తమమైనదని నిశ్చయించబడి గొప్ప బహుమతీ పొందిన గ్రంథము)

R. V. R. జగపతీవర్మగారివి

1 పెద్దాపురసంస్థానచరిత్రము 1-0-0, 2 పద్మనాభయుద్ధము 0-12-0, 3 రామవిలాసము 0-10-0, 4 ఆంధ్రులకథలు 0-10-0, 5 ఆంధ్రదేశకథలు 0-12-0.

కృష్ణకాండిన్యులవారివి

నందనారుచరిత నాటకము 0-8-0

టేకుమళ్ల కామేశ్వరరావుగారివి

1 కోపదారి మొగుడు, 5 అంకాలనాటకం 0-4-0, 2 జానకి ప్రేమ మొదలైన చిన్నికథలు 0-5-0.

మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారివి

1 ప్రతిబింబములు (చిన్నకథలసంపుటి) 0-12-0, 2 ఏకోదరులు (నవల) 0-8-0.

మారేమండ రామారావుగారివి

1 మధ్వాచార్యులవారి చరిత్ర 1-0-0, 2 భారతీయవిద్యాచరిత్ర 0-12-0.

తుపాకుల అనంతభూపాలునిది

విష్ణుపురాణము వచనము 0-12-0

(ఇది ఆంధ్రకవుల చరిత్రలో ప్రశంసించబడిన పూర్వపు వచనగ్రంథము

కలాభివర్ధనీ పరిషత్తు రాజమండ్రి

రాజమహేంద్రవరము: శ్రీ అడ్డేపల్లి లక్ష్మణస్వామినాయుడుగారిచే సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్‌నందు ముద్రితమై
శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిచే ప్రకటింపబడినది. ౨౧౨-౧౯౩౪